

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N^o 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

De Belgische bedrijfswaarden en de Nederlandse product- hoofdbedrijf- en ondernemingen ; hun bevoegdheid en plaats in het staatsbestel.

Het is onze bedoeling in deze bijdrage de bevoegdheid en de plaats in het Staats-bestel van de Nederlandse product-, hoofdbedrijf- en ondernemingen en de Belgische bedrijfswaarden te behandelen, op grond van de positieve Nederlandse en Belgische wet op de Bedrijfsorganisatie.

De Nederlandse wet van 27 Januari 1950 op de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie (1) kent op het plan van het bedrijf drie verschillende lichamen. Productieschappen, Hoofdbedrijfschappen en Bedrijfschappen, terwijl in de Belgische wet van 20 September 1948 houdende organisatie van het Bedrijfleven (1) op het bedrijfswaardenplan alleen Bedrijfschappen voorzien zijn.

Wij zullen bijgevolg veelal verplicht zijn de drie Nederlandse lichamen samen, met de Belgische bedrijfswaarden te vergelijken.

Nadere bepaling

De Nederlandse Productieschappen zijn openbare lichamen die ingesteld worden voor twee of meer groepen van ondernemingen die in het bedrijfswaardenplan een verschillende functie vervullen ten aanzien van bepaalde producten of groepen van producten. De fabricatie, de groothandel, de kleinhandel, de confectie van textielwaren zijn verschillende functies ten opzichte van de textielproducten. De productieschappen zijn bijgevolg verticaal opgebouwd. (2)

Hoofdbedrijfschappen en Bedrijfschappen zijn openbare lichamen voor ondernemingen die in het bedrijfswaardenplan een gelijke of verwante functie vervullen. De fabricatie b.v. van textiel- of chemische producten, van leder- of tabakproducten vormt eenzelfde functie ten opzichte van deze verschillende producten; de groothandel in deze producten is eenzelfde functie te hunnen opzichte en hetzelfde kan gezegd worden voor de kleinhandel in die waren. Deze lichamen zijn dus horizontaal georganiseerd tegenover de productieschappen die verticaal opgebouwd zijn.

Laat ons tevens opmerken dat de Productieschappen ingesteld worden voor verscheidene groepen van ondernemingen terwijl de Hoofdbedrijfschappen en Bedrijfschappen voor meerdere afzonderlijke ondernemingen worden opgericht.

Volgens artikel 6 van de wet van 20.9.1948 zijn onze

bedrijfschappen ook openbare lichamen doch de wet maakt geen verdere indeling en zegt eenvoudig dat zij zullen ingesteld worden « voor bepaalde bedrijfstakken ».

De keus tussen de horizontale en de verticale organisatie van de raden is bij ons aan de uitvoerende macht overgelaten.

De Belgische bedrijfswaarden zowel als de Nederlandse product-, hoofdbedrijf- en ondernemingen genieten de rechtspersoonlijkheid.

De Instelling

De instelling van een productschap geschiedt bij een wet en de instelling van een hoofdbedrijf- of een onderneming bij een wet of bij Koninklijk Besluit (3). De regering kan nochtans geen ontwerp-instellingswet bij de Staten-Generaal aanhangig maken of een ontwerp-instellingsbesluit aan de Kroon voordragen dan nadat de Sociaal-Economische Raad uit eigen beweging over de instelling heeft geadviseerd of in de gelegenheid is gesteld dienaangaande van advies te dienen. Van zijn kant hoort de Sociaal-Economische Raad, alvorens advies uit te brengen, naar zijn oordeel representatieve organisaties van de betrokken ondernemers en werknemers (4) Wij veronderstellen dat hier de representatieve organisaties van werkgevers en werknemers op het plan van de bedrijfstak bedoeld worden. De representatieve organisaties op het nationale plan verkiezen voor de twee derden de leden van de Sociaal-Economische Raad; deze raad is bijgevolg een emanatie van deze organisaties en moet dus hun advies niet meer inwinnen. In de volgende paragraaf zullen wij de representatieve organisaties nader bepalen.

De instelling van de bedrijfswaarden in België geschiedt bij Koninklijk Besluit in ministerraad overwogen na advies van de Centrale Raad voor het Bedrijfleven (6).

In Nederland moet het advies ingewonnen worden van de representatieve werkgevers- en werknemersorganisaties die bij de instelling van de raden rechtstreeks betrokken zijn. Deze medezeggenschap van de rechtstreeks betrokken organisaties van werkgevers en werknemers bij de instelling van de lichamen

achten wij zeer gelukkig en had ook in België mogen voorzien worden.

De Organen van de Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen en van de Bedrijfraden

De Nederlandse lichamen hebben een bestuur, een voorzitter, een dagelijks bestuur en één of meer secretarissen. Het bestuur kan daarbij commissies instellen (7). De instellingswet of besluit van het lichaam kan tevens nog andere organen voorzien dan deze die wij komen op te sommen (8).

Onze bedrijfraden omvatten een Raad, een voorzitter en een secretariaat.

Het Bestuur en de Raad.

Het «bestuur» van de Nederlandse lichamen is te vergelijken met de «raad» in België.

Het aantal leden van het bestuur wordt door de Kroon bepaald; nochtans moet het bestuur minstens zes leden tellen (9). De leden van het bestuur worden benoemd ten dele door de betrokken organisaties van werkgevers en ten dele door de betrokken organisaties van werknemers. De Kroon wijst de organisaties aan welke benoemingen kunnen doen; de Kroon kan nochtans alleen de organisaties in aanmerking nemen die naar haar oordeel representatief zijn en die tevens erkend zijn op grond van de wet van 22.4.1855 (10). Eenmaal deze organisaties aangewezen bepaalt de Kroon daarbij hoeveel leden ieder organisatie benoemt. Indien een overwegende rol in de benoeming van het Bestuur aan de Kroon is voorbehouden, toch kan deze geen besluit treffen omtrent het aantal leden van het bestuur, de aanwijzing van de representatieve organisaties, enz., zonder de Sociaal-Economische Raad gehoord te hebben (11). De Kroon kan voorts, maar wederom mits advies van de Sociaal-Economische Raad, regelen stellen ter verzekering van de persoonlijke vereisten van het lidmaatschap en betreffende de incompatibiliteiten voor het bestuur (12). De Kroon oordeelt of een organisatie representatief is. Welke maatstaf, welke norm zal de Kroon gebruiken om deze aanwijzing te doen? De wet op de bedrijfsorganisatie en haar voorbereidende werkzaamheden zijn sober op dit punt. Alleen de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer geeft een zekere toelichting die een richting aanduidt: de organisatie moet een voldoende aanhang hebben. Het ledental is bijgevolg een maatstaf. Nochtans kan het aantal niet alleen beslissend zijn, zegt Mr V. Eykern (13) want voor de ondernemersorganisaties zal b.v. ook de betekenis die haar leden voor het economisch leven hebben, of de speciale positie die haar leden daarin innemen uiteraard mede een bepalende factor kunnen zijn.

De bestuursleden hebben zitting gedurende twee jaar. Geheel deze procedure moet dus om de twee jaar herbegonnen worden (14).

De bestuursleden vertegenwoordigen ieder voor zich het geheel gebied van het bedrijfsleven waarvoor het lichaam ingesteld is en dienen daarom bij de bepaling van hun houding niet alleen rekening te houden met de belangen van de leden van de organisatie die hen heeft benoemd. Zij zijn ook niet te beschouwen als mandatarissen van de organisatie die hen benoemde (15).

- Wijzen wij er ook op dat de betrokken minister bevoegd is zich in de vergaderingen van het bestuur van een Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschap door een of meer personen met raadgevende stem te laten vertegenwoordigen. De minister is zelfs verplicht zich

te laten vertegenwoordigen in de Product-, Hoofdbedrijf en Bedrijfschappen, welker voorzitter niet door de Kroon of door hem zelf benoemd is (16). In de regel wordt de voorzitter van een Hoofdbedrijf- of Bedrijfschap door het bestuur ervan benoemd, zodat in feite de minister omzeggens vaste vertegenwoordigers zal moeten aanduiden (17). Deze vertegenwoordiging is bedoeld om een bestendig contact te houden en aldus te voorkomen dat de minister te dikwijls zijn goedkeuring aan beslissingen van de besturen zou dienen te weigeren.

De Raad als zodanig is in België samengesteld uit: (18)

1. leden in gelijk aantal gekozen uit dubbele lijsten die voorgedragen zijn door de meest representatieve organisaties van de betrokken werkgevers en de betrokken werknemers.
2. hoogstens 4 personen befaamd wegens hun wetenschappelijke en technische waarde voorgedragen op dubbele lijsten door de sub. 1 benoemde leden.
3. evenveel plaatsvervangende leden als 1 en 2 die aangewezen worden op dezelfde wijze als de leden die zij geroepen zijn te vervangen.

Uitzonderingen op deze samenstelling zijn mogelijk voor de bedrijfstakken die geen loontrekkenden tellen.

Het aantal werkende en plaatsvervangende leden, de duur van het mandaat, de wijze van voordracht worden geregeld bij het Koninklijk Besluit dat de Bedrijfraad instelt (19). De benoeming van de leden gebeurt eveneens bij Kon. Besluit.

Als meest representatieve arbeidersorganisaties worden beschouwd de op nationaal plan verbonden interprofessionele organisaties die aan een der volgende voorwaarden voldoen:

1. minstens 100.000 leden tellen;
2. minstens 10 % van het personeel der onderneming tellen;
3. in het nationaal paritair comité van de nijverheid waaronder de onderneming valt, vertegenwoordigd zijn (20).

Wat als meest representatieve arbeidersorganisaties beschouwd wordt is nader omschreven in België dan in Nederland. In beide landen blijkt het ledental toch de doorslag te geven. Voor de werkgeversorganisaties hebben wij ook geen enkele maatstaf. Wij geloven dat hier eveneens moet rekening gehouden worden met de betekenis die haar leden voor het economisch leven hebben of de speciale positie die haar leden daarin innemen.

Wij oordelen dat de leden van de Raad bij ons eveneens ieder voor zich het geheel gebied van het bedrijfsleven, waarvoor de raad ingesteld is, zullen vertegenwoordigen. Dit kan vergeleken worden met een volksvertegenwoordiger die niet zijn arrondissement maar geheel het land vertegenwoordigt.

De vertegenwoordiging van de minister is bij ons niet voorzien; zij is ook minder nodig dan in Nederland omdat onze raden in de regel alleen raadgevende bevoegdheid hebben en bijgevolg het goedkeuringsrecht van het centraal gezag gewoonlijk niet in aanmerking komt.

De voorzitter

De voorzitter van het Bedrijfschap (Nederland) wordt benoemd door de Kroon na de Sociaal-Economische Raad (Nederland) gehoord te hebben (21).

De voorzitter van een Hoofdbedrijf of Bedrijfschap wordt in de regel benoemd door het bestuur van het

lichaam onder goedkeuring van de betrokken minister. De instellingswet of Besluit kunnen nochtans bepalen dat de voorzitter door de Kroon benoemd wordt (22).

De voorzitter van het Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschap is tevens voorzitter van het bestuur van die lichamen (23).

De Kroon is bevoegd regelen te stellen omtrent de onverenigbaarheden en ter verzekering van de naleving der voorschriften betreffende de persoonlijke vereisten van het voorzitterschap (24).

De voorzitter van de Bedrijfsraad wordt in België benoemd bij Koninklijk Besluit na overleg met de Bedrijfsraad. Hij moet een persoonlijkheid zijn die buiten de administratie staat en buiten de organisaties die vertegenwoordigd zijn in het midden van de Raad (25).

Het is opvallend dat voor de benoeming in Nederland het advies van de Sociaal-Economische Raad gevraagd wordt, terwijl in België de Bedrijfsraad zelf advies dient te geven. Dit wijst op minder hiërarchie in België dan in Nederland wat de organisatie en de werkwijze van de lichamen betreft.

Het dagelijks bestuur

Nederland voorziet uitdrukkelijk een dagelijks bestuur dat benoemd wordt door het bestuur, en dat met dit laatste de voorzitter gemeen heeft (26). Naast het bestaan van het secretariaat zien wij het nut niet in van dit dagelijks bestuur.

Het secretariaat

Het secretariaat verschilt nogal in Nederland en in België.

De secretaris wordt in Nederland benoemd door het Bestuur van het lichaam; hij is een gewoon personeelslid. Het bestuur van de lichamen regelt bij verordening, die in de regel de goedkeuring van de Sociaal-Economisch Raad behoeft, de in diensttreding, het ontslag, het loon, enz., van het personeel en bijgevolg ook van de secretaris (27). Er bestaan nochtans een aantal onverenigbaarheden met het ambt van secretaris (28).

In België is er een duidelijke scheidingslijn getrokken tussen de secretaris en de adjunct-secretaris van de Bedrijfsraad en het overige personeel van het secretariaat (29).

De secretaris en zijn adjunct worden benoemd en ontslagen door de Koning na overleg met de betrokken bedrijfsraad. De overige leden van het personeel worden benoemd en ontslagen eenvoudig door de Bedrijfsraad.

Voorts wordt het kader en het statuut van het personeel, alsmede de werkwijze van het secretariaat vastgesteld door Koninklijk Besluit na overleg met de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (België) en op gemotiveerd verslag van de betrokken bedrijfsraad.

In België bestaat er bijgevolg een zekere onafhankelijkheid van het secretariaat, vooral van de secretaris en zijn adjunct tegenover de bedrijfsraad. Zij worden, wel na overleg met de Bedrijfsraad, benoemd door de Koning, terwijl in Nederland het bestuur zelf de secretaris benoemt.

Kader, statuut van het personeel en werkwijze van het secretariaat worden vastgesteld bij Koninklijk Besluit, de raad geeft alleen een gemotiveerd verslag terwijl in Nederland het bestuur alles regelt.

Deze in min of meerdere mate onafhankelijke verhouding van het secretariaat van de Bedrijfsraad

tegenover de Raad als zodanig blijkt eveneens uit de bevoegdheden van het secretariaat.

Het secretariaat heeft onder gezag en toezicht van de Raad zekere opdrachten, bepaalt artikel 10. Dit beduidt dat de raad alleen een toezichtrecht heeft tegenover het secretariaat wat de uitoefening van deze opdrachten betreft.

De individuele inlichtingen, bepaalt voorts art. 10, die het secretariaat bekomt van de ondernemingen over bijzondere punten mogen niet ter kennis gebracht worden van de Bedrijfsraad dan in de vorm van globale uitkomsten.

Artikel 11 lid 2 trekt ook een duidelijke scheidingslijn tussen de raden en hun secretarissen: de voorzitters van de raden vergaderen, aldus het artikel, om te beslissen in hoeverre verslagen van een Bedrijfsraad ter beschikking kunnen gesteld worden « van de andere raden of van hun secretariaten ».

Artikel 13 wijst er ten slotte op dat de Bedrijfsraad en zijn secretariaat zelfs een afzonderlijke begroting zouden hebben; het artikel bepaalt immers dat de modaliteiten in verband met de uitoefening van het begrotings- en financieel toezicht van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven: « van de Bedrijfsraad en van hun onderscheiden secretariaten » bij Koninklijk Besluit, vastgesteld worden.

De Taak en de Bevoegdheid van de lichamen

Nederland.

De Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen hebben tot taak een in het belang van het Nederlandse volk dienende bedrijfsuitoefening, door de ondernemingen, waarvoor zij ingesteld zijn, te bevorderen. De raden zullen daarbij het gemeenschappelijk belang van die ondernemingen en van de personen die er bij betrokken zijn, behartigen (30).

De Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen moeten enerzijds de voorziening van de maatschappij met nuttige producten of diensten vooruithelpen. Dit vormt de *economische* bevoegdheid van de lichamen. Anderzijds moeten de Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen ook de belangen zowel van de bedrijfsnoten afzonderlijk als van het geheel der bedrijfsnoten, behartigen. Het is de *sociale* taak van de lichamen.

Ten slotte dient het bedrijfsleven door de genoemde doeleinden het algemeen belang na te streven (31).

Wie zijn de bedrijfsnoten? Elke natuurlijke of rechtspersoon die betrokken wordt bij een onderneming waarvoor een product-, een hoofdbedrijfschap of een bedrijfschap is ingesteld, wordt bedrijfsnoot van dit lichaam. Deze persoon zou van de andere kant ophouden van dit lichaam deel uit te maken zodra de betrekking met de onderneming waarvoor het lichaam ingesteld is, ophoudt (32).

De middelen waarover de lichamen beschikken om hun taak te vervullen zijn volgens Mter. Eykern: (33)

- het maken van autonome verordeningen en hun uitvoering;
- het verlenen van medewerking aan uitvoering van hogere regelingen;
- het dienen van advies;
- en het verrichten van daden van vrij bestuur.

Verordeningsbevoegdheid.

De verordeningsbevoegdheid bestaat in het treffen van autonome verordeningen (34) en verordeningen waarbij in opdracht van een hoger lichaam nadere

regelen worden gesteld ter uitvoering van een regeling van dat lichaam (35).

In het laatste geval krijgt het bestuur van het Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschap de bevoegdheid regelingen van een hoger lichaam aan te vullen. Deze verordeningen behoeven de goedkeuring van dat hoger lichaam.

De autonome verordeningen zijn deze die het bestuur van een Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschap nodig oordeelt ter vervulling van zijn taak zoals deze hoger beschreven is. Doch deze verordenende bevoegdheid strekt zich niet uit over het volledige gebied van de taak der lichamen, maar is beperkt tot de onderwerpen waarvan de regeling aan de lichamen is overgelaten bij de wet of bij algemene maatregelen van bestuur (36). De instellingswet of besluit van een Product-, Hoofdbedrijf- of Bedrijfschap zal bijgevolg uitdrukkelijk de onderwerpen aanduiden nopens dewelke het lichaam autonome verordeningen kan treffen. De wetgevende macht is vrij in de keuze van de aan te wijzen onderwerpen binnen het kader van de algemene taakomschrijving. De uitvoerende macht integendeel mag geen andere onderwerpen aanwijzen dan die tot welke overlating de Sociaal-Economische Raad in overeenstemming met de naar zijn oordeel representatieve organisaties van werkgevers en werknemers heeft geadviseerd (37).

De verordeningen kunnen bindende regelen inhouden voor de natuurlijke en rechtspersonen, die de ondernemingen, waarvoor de lichamen ingesteld zijn, drijven, en voor de personen die werkzaam zijn bij die ondernemingen d.w.z. voor al de bedrijfgenoten (38). Daarnaast kan de instellingswet of besluit van een Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschap bepalen of en in hoeverre de verordeningen bindende regelen kunnen inhouden voor andere natuurlijke en rechtspersonen voor zover deze handelingen verrichten die bedrijfsmatig plegen te worden verricht in de ondernemingen waarvoor de lichamen ingesteld zijn (39).

De verordeningen van de Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen behoeven de goedkeuring van de betrokken ministers, doch de instellingswet of besluit kunnen het anders bepalen. Wanneer de verordening strafrechtelijk gesanctioneerde bepalingen inhoudt, moet zij in elk geval altijd de goedkeuring van de betrokken minister wegdragen (40).

Wat de vormvoorwaarden aangaat vestigen wij er de aandacht op dat de beraadslagingen van het Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschap over ontwerpen van verordeningen openbaar moeten geeschieden (41).

Medewerking.

De Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen moeten de *medewerking* verlenen welke bij of krachtens een wet van hen wordt gevorderd tot uitvoering van die wet. De lichamen dienen eveneens de medewerking te verlenen die de Sociaal-Economische Raad bij verordening inroept tot uitvoering van die verordening. Daarbij verlenen de organen van een Hoofdbedrijfschap de medewerking die bij verordening van het bestuur van een Productschap en de organen van een Bedrijfschap de medewerking die bij een verordening van het bestuur van een Product- of een Hoofdbedrijfschap van hen wordt gevorderd tot uitvoering van die verordening.

Een Product- of een Hoofdbedrijfschap kan echter alleen medewerking inroepen ten aanzien van het gebied van het bedrijfsleven, dat het gemeen heeft met het lichaam van wie de medewerking gevorderd wordt. Een Productschap van het metaalbedrijf zou

b.v. de medewerking niet kunnen vorderen van een Hoofdbedrijfschap of Bedrijfschap van het textielbedrijf (42).

De medewerking kan allerlei vormen aannemen. Zij kan bestaan in de verplichting tot het verrichten van materiële daden — b.v. uitreiken van vergunningsformulieren — het nemen van beschikkingen — b.v. het verlenen van vergunningen en dgl. De verordeningen in uitvoering van de verordeningen van een hoger lichaam — waarover wij handelden aangaande de verordnungsbevoegdheid, vormen tevens daden van medewerking.

Adviseren.

De Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen dienen de ministers en de Sociaal-Economische Raad desgevraagd of uit eigen beweging van *advies*. Voorts dient het Hoofdbedrijfschap, het Productschap tot advies en het Bedrijfschap het Hoofdbedrijfschap en Productschap en dit ook uit eigen beweging of op vraag van deze lichamen.

Het dienen van advies kan betrekking hebben op alle aangelegenheden waartoe de vervulling van de taak van de lichamen zich uitstrekt (43).

Vrij Bestuur.

Als voorbeeld van *daden van vrij bestuur* vermeldt Mter Van Eykern (44) o.m. het verlenen van subsidies, het instellen van enquêtes en onderzoeken, het organiseren van en deelnemen aan tentoonstellingen, het maken van propaganda voor de producten of de diensten van de bedrijfstak, het uitgeven van een vakblad en dgl.

Wij verkiezen deze handelingen daden van huis-houdelijk bestuur te noemen. Al deze daden betreffen immers de innerlijke werking van de lichamen; zij zijn noodzakelijk om hun verordenende bevoegdheid te kunnen uitoefenen, om hun medewerking te kunnen verlenen aan andere lichamen, om het nodige materiaal te verzamelen om adviezen te kunnen geven en voorstellen te kunnen doen, en zoals wij onmiddellijk zullen zien om hun daden van hoger bestuur te kunnen stellen ten opzichte van de Ondernemingsraden.

Bevoegdheden ten overstaan van de Ondernemingsraden.

Mter Van Eykern en Balkenstein hebben klaarblijkelijk geen rekening gehouden met de bevoegdheden van de Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen tegenover de Ondernemingsraden wanneer zij de middelen voor de taakvervulling der lichamen aangeduid hebben.

Van zodra Hoofdbedrijf- of Bedrijfschappen zullen ingesteld zijn voor de betrokken ondernemingen zal de bevoegdheid die thans door de bedrijfscommissie ten opzichte van de Ondernemingsraad uitgeoefend wordt aan de Hoofdbedrijf- of Bedrijfschappen opgedragen worden. Hetzelfde geldt voor de bevoegdheid van de Sociaal-Economische Raad, waarbij deze aan de Ondernemingsraad andere bevoegdheden kan toekennen dan diegene die in artikel 6 van de wet desbetreffende opgesomd zijn (45).

Wanneer een Hoofdbedrijfschap en een Bedrijfschap voor de betrokken onderneming ingesteld is zal de instellingswet of besluit bepalen welke van beide lichamen de bevoegdheden ten aanzien van de Ondernemingsraad zal uitoefenen (46). Merken wij op dat de bevoegdheden tegenover de Ondernemingsraad

alleen uitgeoefend worden door de Hoofdbedrijf- of Bedrijfschappen en voor het geval ook een Product-schap zou ingesteld zijn voor de groep van ondernemingen, dit bijgevolg geen bevoegdheid zou hebben ten overstaan van de Ondernemingsraad.

Ten slotte wijzen wij op het groot verschil van deze bevoegdheden der Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen met hun hoger opgesomde bevoegdheden. De lichamen oefenen de verordeningsbevoegdheid uit als bestuur over de bedrijfgenoten. De handelingen van vrij bestuur betreffen vooral de huishouding zelf van de lichamen terwijl het meer in hoedanigheid van lager instantie tegenover hoger bestuur is dat medewerking verleend en advies gegeven wordt. De bevoegdheden die de Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen tegenover de Ondernemingsraad hebben, worden integendeel uitgeoefend in hoedanigheid van hogere tegenover lagere instantie, zoals wij onmiddellijk zien.

A. Rechtstreekse tussenkomst bij de organisatie en de werkwijze van de Ondernemingsraden.

Op verscheidene punten komen de Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen rechtstreeks tussen bij de organisatie van de Ondernemingsraad.

In Nederland moeten in algemene regel de ondernemingen die 25 en meer arbeiders tellen een Ondernemingsraad instellen. Volgens art. 4 lid 1 van de wet op de Ondernemingsraad kan de Sociaal-Economische Raad « in overeenstemming » met het Hoofdbedrijf- of Bedrijfschap een onderneming waar min dan 25 arbeiders te werk gesteld zijn ook verplichten een Ondernemingsraad in te stellen. De Sociaal-Economische Raad moet hier bijgevolg het akkoord hebben van het Hoofdbedrijf- of Bedrijfschap om deze beslissing te kunnen treffen.

Indien een onderneming bestaat uit verschillende onderdelen kan met goedvinden van het betrokken Hoofdbedrijf- of Bedrijfschap ieder onderdeel als een onderneming in de zin van de wet op de Ondernemingsraad beschouwd worden (47). Wij hebben elders betoogd (48) dat het Hoofdbedrijf- of Bedrijfschap hier beslist of een onderdeel van een onderneming een afzonderlijk technisch-organisatorische eenheid van de onderneming vormt die alsdan verplicht is een Ondernemingsraad in te stellen.

De Hoofdbedrijf- of Bedrijfschappen kunnen voor een beperkte of onbeperkte duur, voorwaardelijk of onvoorwaardelijk aan bepaalde ondernemingen of groepen van ondernemingen ontheffing verlenen een Ondernemingsraad in te stellen (49).

De Ondernemingsraad telt een aantal leden in verhouding met het getal werknemers van de onderneming, maar het Hoofdbedrijf- of Bedrijfschap kunnen afwijkingen betreffende deze aantallen toestaan (50).

Volgens art. 11 lid 1, 2 en 3 wijzen de Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen de organisaties van werkgevers en werknemers aan die de kandidatenlijsten voor de verkiezing van de Ondernemingsraad opstellen en bepalen zij in hoeverre werknemers afzonderlijk kandidatenlijsten kunnen voordragen. Tevens kunnen de Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen afwijkende voorzieningen toestaan aan de reglementen die zij desaan-gaande zouden getroffen hebben.

Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen kunnen in zekere voorwaarden aan de Ondernemingsraden andere bevoegdheden geven dan de gewone bevoegdheden die opgesomd zijn in artikel 6 van de wet op de Ondernemingsraad (51).

B. Adviserende bevoegdheid omtrent de organisatie en de werking van de Ondernemingsraden.

Naast deze rechtstreekse tussenkomst hebben de Hoofdbedrijfschappen of Bedrijfschappen op sommige punten een adviserende bevoegdheid omtrent de organisatie en de werking der Organisatie.

De Sociaal-Economische Raad bepaalt het tijdstip waarop de Organisaties moeten ingesteld worden en kan bepalen dat voor zekere bedrijfstakken geen organisaties opgericht moeten worden. In beide gevallen beslist de Sociaal-Economische Raad nochtans na eerst het advies ingewonnen te hebben van het betrokken Hoofdbedrijfschap of Bedrijfschap (52).

Bepaalde ondernemingen of groepen van ondernemingen kunnen bij het betrokken Hoofdbedrijfschap of Bedrijfschap om ontheffing verzoeken een organisatie in te stellen. Wanneer het Hoofdbedrijfschap of Bedrijfschap op dit verzoek weigert in te gaan, kunnen de ondernemingen in beroep komen bij de Sociaal-Economische Raad, die wederom eerst beslist na het Hoofdbedrijfschap of Bedrijfschap gehoord te hebben. (53)

De Hoofdbedrijfschappen of Bedrijfschappen treden tevens bij de Organisatie raadgevend op om de naleving van de wet betreffende de Organisatie te helpen bevorderen. (54)

C. Toezichtrecht.

De Hoofdbedrijfschappen of Bedrijfschappen hebben in zekere gevallen eveneens een recht van preventief en repressief toezicht op de Organisatie.

Het Hoofdbedrijfschap of Bedrijfschap houdt toezicht op de naleving van de wet op de Organisatie. Ingeval van nalatigheid zullen zij door raadgevende tussenkomst de naleving van de wet helpen bevorderen. (55)

De reglementen van de Ondernemingsraad en de wijzigingen eraan behoeven de goedkeuring van het Hoofdbedrijfschap of Bedrijfschap. (56)

Naast dit preventief toezichtrecht hebben de lichamen volgend repressief toezicht. Het Hoofdbedrijfschap of Bedrijfschap kan bepalen dat één of meer voorgestelde kandidaten voor de verkiezingen van de Ondernemingsraad moeten vervangen worden. (56)

De lichamen kunnen in bepaalde voorwaarden leden van de Ondernemingsraad schorsen of ontslaan. (57)

D. Scheidsrechterlijke bevoegdheid.

Om te eindigen hebben de Hoofdbedrijfschappen of Bedrijfschappen een scheidsrechterlijke bevoegdheid tegenover de Ondernemingsraden.

Het Hoofdbedrijfschap of Bedrijfschap beslist over de geschillen in een Ondernemingsraad ten aanzien van de vraag of bepaalde onderwerpen tot zijn bevoegdheid behoren, alsmede over geschillen tussen belanghebbenden over de uitlegging van het reglement van de Raad. (48)

België.

Taak.

De taak van de bedrijfgraden beweegt zich in principe alleen op economisch plan; de sociale taak is nochtans niet uitgesloten. Dit komt op verscheidene plaatsen tot uiting in het verslag Leburton (59) en dit was ook het besluit van het IVe Economisch

Benelux Congres (60). Waar R. De Vleeschouwer (61) schrijft « le parlement n'a pas cru devoir limiter les attributions des conseils aux problèmes économiques. Il en résulte que l'objet de leur intervention peut parfaitement s'étendre aux questions sociales... », blijkt het ook dat de economische opdracht algemene regel is, maar dat de sociale taak niet uitgesloten is.

Dat de economische opdracht primeert komt ook duidelijk naar voor in de wet. Volgens artikel 15, lit. c, zijn de Bedrijfraden bevoegd adviezen te vragen aan de Ondernemingsraden betreffende iedere kwestie van economische aard die onder deze bevoegdheid valt.

De betwistingen die voortvloeien uit de toepassing van de artikelen der wet van 20 September 1948, die handelen over de Ondernemingsraden, worden in algemene regel en voor de grote criteria, volgens artikel 24 der wet, door de paritaire commissie of door de bedrijfsraad beslecht. Dit betekent dat de betwistingen van sociale aard door de paritaire commissie en de betwistingen van economische aard door de Bedrijfsraad zullen beslecht worden.

Volgens artikel 27 der wet wint de Koning het advies in van de Nationale Raad van de Arbeid of van de paritaire commissie, alvorens verordenende maatregelen te nemen. Maar wanneer die maatregelen, afgezien het maatschappelijk aspect, dat voorbehouden is aan de paritaire commissie, kwesties van economisch belang doen rijzen, moet de Koning eveneens het advies inwinnen van de Centrale Raad voor het Bedrijfleven of van de Bedrijfsraad.

De tussenkomst van de paritaire commissie op het sociale plan en van de Bedrijfsraad op het economisch plan bewijst eens te meer de principiële opdracht van deze laatste.

Bevoegdheid.

Als middel om zijn taak tot een goed einde te brengen zou de raad alleen over bevoegdheid van adviserende aard beschikken. Verslaggever Leburton (62) verklaarde dat de raden louter van consultatieve aard moeten zijn en dat een dergelijke bezorgdheid de verwijdering onderstelt van twee klippen: ten eerste de verordenende bevoegdheid en daarbij de etatisatie van de raden, d.w.z. volgens de verslaggever, dat de raden geen grondwettelijke organen mogen vervangen, noch onderdelen worden van het Ministerie van Economische Zaken.

Artikel 6 der wet bepaalt ook uitdrukkelijk dat de Bedrijfraden raden van advies zijn; dat zij als opdracht hebben aan een minister of aan de Centrale Raad voor het Bedrijfleven uit eigen beweging of op dezes vraag alle adviezen en voorstellen over te maken omtrent vraagstukken die betrekking hebben op de bedrijftak die zij vertegenwoordigen.

Niettegenstaande de tekst van artikel 6 en de verklaringen van de verslaggever, wensen wij te onderzoeken of de bedrijfraden geen andere dan een adviserende bevoegdheid hebben.

Adviseren.

Tegenover de hogere instanties en de bedrijfgenoten hebben de Bedrijfsraden voorzeker alleen een *adviserende* bevoegdheid en hebben zij geen verordenende bevoegdheid, noch zijn zij medewerking verschuldigd zoals dit in Nederland het geval is.

Indien de Bedrijfsraad geen verordenende bevoegdheid heeft tegenover de bedrijfgenoten, kan hij hen noch tans verplichtingen opleggen en onderzoeken instellen.

De Bedrijfsraad kan de bedrijfgenoten namelijk verplichten hem bepaalde inlichtingen te verschaffen en indien de bedrijfgenoten weigeren deze inlichtingen te geven, kan de Bedrijfsraad de opzoeken ambtshalve doen op kosten van de in gebreke gebleven onderneming (artikel 10, 3 I.B.).

Huishoudelijk bestuur.

De Bedrijfraden hebben daarbij naar ons oordeel, een bevoegdheid van huishoudelijk bestuur, of van vrij bestuur, zoals men het in Nederland noemt. Elke handeling van inwendig bestuur en organisatie is hier onder verstaan, zodat de Bedrijfraden dergelijke bevoegdheid nodig hebben om leefbaar te zijn. Deze bevoegdheden zijn bv., het opmaken van het huishoudelijk reglement, de benoeming en ontslag van de leden van het personeel van het secretariaat; het opmaken van de jaarlijkse begroting (63). Hieronder menen wij voorts te kunnen rangschikken de erkenning van bedrijfseconomisten. (64)

Bevoegdheid tegenover de Ondernemingsraden.

De verhouding van de Bedrijfsraad tegenover de Ondernemingsraad is, zoals in Nederland, ook van hogere tegenover lagere instantie. Doch van rechtstreekse tussenkomst of van een adviserende bevoegdheid bij de organisatie of de werkwijze van de Ondernemingsraden kan moeilijk gesproken worden.

Maar de Bedrijfraden hebben tegenover de Ondernemingsraden, gelijk in Nederland, op sommige punten een toezichtrecht en een scheidsrechterlijke bevoegdheid.

Toezichtrecht.

Een toezichtrecht komt onrechtstreeks tot uiting in de keuze van de bedrijfsrevisor door de Ondernemingsraden. Deze mogen alleen revisoren kiezen die erkend zijn door de Bedrijfsraad. (65)

Scheidsrechterlijke bevoegdheid.

De Bedrijfraden tenslotte hebben een scheidsrechterlijke bevoegdheid tegenover de Ondernemingsraden in volgende gevallen.

Wanneer een Ondernemingsraad niet akkoord gaat over de aanwijzing van een erkende revisor, wordt deze door de Bedrijfsraad aangewezen. (65)

De betwistingen, eindelijk, die voortvloeien uit de toepassing van de wet op de ondernemingsraden worden, wat de economische aangelegenheden betreft, voor de algemene criteria beslecht door de Bedrijfsraad. (66)

De onderlinge verhouding van Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschap.

Wat de onderlinge verhouding van de Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen betreft, kan onmiddellijk vooropgesteld worden dat zij geen uniforme pyramidale structuur vormen. (67)

De Hoofdbedrijfschappen worden niet opgebouwd uit Bedrijfschappen noch de Productschappen uit Hoofdbedrijfschappen en Bedrijfschappen.

Er bestaat geen algemene hiërarchische band tussen de Productschappen enerzijds en de Hoofdbedrijfschappen en Bedrijfschappen anderzijds of tussen de Hoofdbedrijfschappen en Bedrijfschappen; het ene lichaam heeft geen invloed op de samenstelling van

het andere; Productschappen zijn in algemene regel niet bevoegd aanwijzingen te geven of toezicht uit te oefenen op Hoofdbedrijfschappen of Bedrijfschappen en Hoofdbedrijfschappen hebben evenmin deze bevoegdheid tegenover Bedrijfschappen.

Tevens is het niet de bedoeling van de wet het gehele bedrijfsleven volgens een vooropgezet stelsel in Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen onder te brengen. Productschappen worden alleen ingesteld als de wetgevende macht zulks wenselijk acht en Hoofdbedrijfschappen en Bedrijfschappen dan als, hetzij de wetgevende macht, hetzij de Kroon, in overeenstemming met het georganiseerd bedrijfsleven, daartoe besluit. Het is bijgevolg niet uitgesloten dat delen van het bedrijfsleven niet in Product-, Hoofdbedrijf- of Bedrijfschappen worden georganiseerd.

Dit is het beginsel, doch het is steeds mogelijk dat bij de instellingswet of besluit een min of meer sterke hiërarchische band tussen bepaalde lichamen gelegd wordt.

Daarbij zijn in de wet ten overstaan van zekere punten dusdanige regelingen voorzien dat ten dien opzichte van hogere en lagere organisaties kan worden gesproken.

De Productschappen worden alleen ingesteld bij de wet, de Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen bij de wet of bij besluit van de Kroon.

Des Productschappen worden ook ingesteld voor groepen van ondernemingen, terwijl Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen opgericht worden eenvoudig voor ondernemingen.

De voorzitter van een Productschap wordt benoemd door de Kroon, terwijl de voorzitter van een Hoofdbedrijf- of Bedrijfschap in de regel door het bestuur er van benoemd wordt (artikel 78, I.N.). Dit alles wijst op een hogere rangorde van de Productschappen. (68)

De Productschappen kunnen medewerking vorderen van de Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen en de Hoofdbedrijfschappen kunnen medewerking vorderen van de Bedrijfschappen. Het omgekeerde is echter niet mogelijk. (69)

In geval van strijdigheid tussen verordeningen gaan de verordeningen van Productschappen boven die van Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen en de verordeningen van Hoofdbedrijfschappen boven die van Bedrijfschappen. (70)

De raadgevende bevoegdheid wijst ook op een zekere hiërarchie tussen de lichamen. (71) Het Productschap dient de minister en de Sociaal-Economische Raad van advies; het Hoofdbedrijfschap geeft advies aan de minister, de Sociaal-Economische Raad en het Productschap en voorts geeft het Bedrijfschap advies aan al de vorige lichamen.

De wet van 2 Mei 1950 op de Ondernemingsraden voorziet dat de Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen bepaalde bevoegdheden zullen hebben tegenover de Ondernemingsraden. (72)

Hier is geen spraak van Productschappen, waarschijnlijk omdat zij hiërarchisch te ver verwijderd geacht worden van de Ondernemingsraden en meteen te weinig contact hebben met deze laatste.

De verhouding tussen Bedrijfsraad, Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschap en het Centrale Gezag.

Waarom de tussenkomst van het Centrale Gezag?

De bevoegdheid ten aanzien van de Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen, die de wet aan het centrale gezag toekent, zijn, wat haar aard betreft, aldus

Mr. Van Eykern (72), bepaald door het karakter van de verhouding lagere corporatie met een vertegenwoordigend karakter tegenover centraal gezag in een eenheidstaat.

Maar de inmenging van het centrale gezag heeft veel meer betrekking op het organisatorisch gebied, op de huishoudelijke aangelegenheden van de lichamen en hun organen, dan wel op het door het Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschap te voeren beleid op sociaal en economisch gebied. (74)

Dit geldt eveneens voor België.

« Ver van de voorrechten van de openbare machten tot het sociaal en economisch gebied uit te breiden, aldus reeds de Memorie van Toelichting op het ontwerp Spaak (75), streeft het ontwerp er naar deze voorrechten zoveel mogelijk te verminderen om er het uitoefenen van de autoriteit te onderwerpen aan de raadpleging van de betrokken belangen... Nochtans moet insgelijks verstaan worden dat het gezag van die raden zich niet zal mogen opdringen aan de grondwettelijke instellingen, die immer de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht behouden. »

Artikel 11 van onze wet van 20 September 1948 bepaalt voorts uitdrukkelijk, dat de bedrijfsraden met de « ruimste zelfstandigheid » hun bevoegdheden uitoefenen. Maar, verklaarde verslaggever Leburton (76), zo de zelfstandigheid van de raden een waarborg van goede werking lijkt te zijn, is het nochtans vanzelfsprekend dat een samenordening en een onderlinge voorlichting zich opdringen zo men niet wil komen tot fragmentarische uitslagen.

Hiermede wordt het reeds duidelijk, dat er tussen de Bedrijfsraden of de Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen en het centraal gezag geen algemeen hiërarchische band bestaat, zoals Van Eykern (77) zegt, of dat de lichamen « niet institutioneel ondergeschikt » zijn aan het centrale gezag om de woorden van Leburton (78) te gebruiken, maar dat zij zelfstandig zijn in zake het te voeren beleid op sociaal of economisch gebied.

Deze zelfstandigheid blijkt, wat de Nederlandse en Belgische wetteksten op de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie aangaat, uit de adviserende bevoegdheid van de lichamen, dewelke wij behandeld hebben bij de taakvervulling. Men vraagt geen advies aan zuiver ondergeschikte instanties en laat hen nog veel minder toe uit eigen beweging adviezen te geven of voorstellen te doen. De « medewerking », waarover wij eveneens gehandeld hebben, en de « samenwerking », waar wij verder over spreken, wijzen er ook op dat er evenveel zelfstandigheid als hiërarchie tussen de lichamen bestaat.

Er is wel een inmenging vanwege het centraal gezag, doch dit alleen wegens en in de mate van de verhouding lagere corporatie tegenover centraal gezag in een eenheidstaat, zoals Eykern zegt, of, met het ontwerp Spaak, wegens en in de mate van de noodzakelijkheid de grondwettelijke instellingen te eerbiedigen. De lichamen zijn zelfstandig wat hun sociaal of economisch beleid als zodanig aangaat en er bestaat een zekere hiërarchie in verband met de organisatie en de werkwijze van de lichamen.

Rechtstreekse tussenkomst bij de instelling, de organisatie en de werkwijze van de lichamen.

Het centraal gezag komt op zekere punten rechtstreeks tussen bij de organisatie en de werkwijze van de Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen en de Bedrijfsraden.

Bij de instelling van de lichamen laat de inmenging van het centraal gezag zich reeds voelen. Product-schappen worden ingesteld bij de wet en Hoofdbedrijf- of Bedrijfschappen bij de wet of bij besluit (artikelen 67, 68 N.). De instelling van de Bedrijfsraden geschiedt bij koninklijk besluit in ministerraad overwogen (artikel 6 B.).

Voorts wat de organisatie betreft kunnen de instellingswet of -besluit naast de gewone organen van de Nederlandse lichamen, andere organen voorzien (artikel 72, 3 N.).

De Kroon stelt het aantal leden van het bestuur der lichamen vast (artikel 73, 1 N.).

Het bestuur der lichamen wordt benoemd door de representatieve organisaties van werkgevers en werknemers, doch de Kroon duidt de organisaties aan die representatief zijn en stelt vast hoeveel leden iedere organisatie benoemt (artikel 73, 2 N.).

De voorzitter van het Productschap wordt benoemd door de Kroon (artikel 78, 1 N.).

De tussenkomst van het centraal gezag in België is goed te vergelijken met deze inmenging in Nederland.

De benoeming van de voorzitter en van de werkende en plaatsvervangende leden van de raad gebeurt bij koninklijk besluit (artikel 7 B.).

Het kader en het statuut van het personeel van het secretariaat wordt eveneens bij koninklijk besluit vastgesteld (artikel 9 B.).

Voorts wordt de secretaris en zijn adjunct bij koninklijk besluit benoemd (artikel 9 B.). De werkwijze van het secretariaat wordt ook bij koninklijk besluit vastgesteld (artikel 9 B.).

Toezichtrecht van het centraal gezag.

Naast de rechtstreekse tussenkomst heeft het centraal gezag op verscheidene punten een preventief of repressief toezicht bij de organisatie en de werkwijze van de Product- Hoofdbedrijf en Bedrijfschappen (Nederland) en de Bedrijfsraad (België).

In Nederland kan de Kroon regelen stellen omtrent de onverenigbaarheid en ter verzekering van de naleving der voorschriften betreffende de persoonlijke vereisten voor het lidmaatschap en het voorzitterschap van de Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen (art. 75, 2 en 81 N.). Hetzelfde geldt voor het personeel van het secretariaat (art. 87 N.).

De voorzitter van het Hoofdbedrijf- en Bedrijfschap wordt in de regel benoemd door het bestuur van de lichamen, doch onder goedkeuring van de betrokken minister (art. 79, 1 N.).

Mits goedkeuring van de Kroon is de Sociaal-Economische Raad bevoegd bijdragen te heffen van de Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen (art. 55, 3, N.).

In de regel moeten alle verordeningen van de Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen aan de goedkeuring van de betrokken minister onderworpen worden (artikel 94, N. en 104, 2 N.). Het goedkeuringsrecht in zake verordeningen kan nochtans niet willekeurig uitgeoefend worden. De goedkeuring mag alleen geweigerd worden wegens strijdigheid met de wet of het algemeen belang (artikel 128, 1 N.). Dit wil zeggen dat de Kroon, bij haar goedkeuring, het beleid op het sociaal of economisch terrein niet in aanmerking neemt.

Naast dit preventief toezicht oefent het centraal gezag in Nederland op enkele punten tevens een repressief toezicht uit.

Een verordening die niet binnen de grenzen van de

onderwerpen is gebleven waaromtrent de lichamen verordenende bevoegdheid hebben, wordt door de Kroon vernietigd (art. 93, 7 N.).

Het centraal gezag oefent in enige gevallen ook een toezichtrecht uit in hoedanigheid van beroepsinstantie tegen de beslissingen van de Sociaal-Economische Raad. De begroting van de lichamen moet in de regel ter goedkeuring aan de Sociaal-Economische Raad voorgelegd worden. Zo de Sociaal-Economische Raad de goedkeuring weigert, kunnen de lichamen in beroep komen bij de Kroon om de goedkeuring te bekomen (artikelen 119, 120, 128, 130, 131 N.).

De besluiten van de organen van de Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen behoeven in de regel de goedkeuring van de Sociaal-Economische Raad. Indien de Sociaal-Economische Raad de goedkeuring weigert, is dezelfde procedure als hierboven toepasselijk (artikel 131 N.).

Het toezichtrecht van wege het Centraal Gezag op de organisatie en de werkwijze van de Bedrijfsraad bestaat ook in België.

Het huishoudelijk reglement van de Raad moet ter goedkeuring aan de Koning voorgelegd worden (art. 9 B.).

De door de Bedrijfsraad opgemaakte jaarlijkse begroting wordt met het voorstel tot toelage aan de minister voorgelegd, die de nodige credieten op de begroting inschrijft (art. 9 en 13 B.). Verslaggever Leburton verklaart daarbij (79) dat, hoewel dit niet uitdrukkelijk in de wet voorkomt, de raden onderworpen zijn aan het toezicht van het Rekenhof.

Merken wij op dat het finantieel toezicht op de Nederlandse lichamen aan de Sociaal-Economische Raad toevertrouwd is.

Het centraal gezag heeft in België ook in zeker opzicht een repressief toezicht.

De secretaris en het personeel van het secretariaat mogen geen functie uitoefenen in de bedrijven die in hun raad vertegenwoordigd zijn en rechtstreeks noch onrechtstreeks een bedrijf exploiteren. Indien de secretaris of het personeel van het secretariaat deze bepaling niet zouden in acht nemen, kunnen zij door de Koning ontslagen worden (art. 9-12 B.).

Centraal gezag, beroepsinstantie.

Onder het toezichtrecht hebben wij zoëven gezien dat het centraal gezag op de Product- Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen een toezichtrecht uitoefent in hoedanigheid van beroepsinstantie. Alleen wat Nederland betreft fungeert de Kroon ook in een bijzonder geval als beroepsinstantie tegenover de Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen in hun verhoudingen met de Ondernemingsraad.

Een Hoofdbedrijf- of Bedrijfschap kan zekere ondernemingen op dezer vraag ontheffen een Ondernemingsraad in te stellen. Wanneer het Hoofdbedrijf- of Bedrijfschap deze ontheffing weigert, is beroep mogelijk vanwege de Ondernemingsraad bij de Sociaal-Economische Raad. Maar tegen deze beslissing kunnen beide partijen voorts in beroep komen bij de Kroon (80).

Medewerking

De Nederlandse Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen moeten medewerking verlenen aan de minister. Wij verwijzen hieromtrent naar de paragraaf over de taakvervulling.

De medewerking zal veelal het sociaal of economisch beleid in se aangaan. De lichamen zijn op dat gebied nochtans in principe onafhankelijk en zulks

wordt bij de medewerking ook zoveel mogelijk geëerbiedigd. De term «medewerking» wijst reeds op een onafhankelijkheid en geen ondergeschiktheid. De medewerking is voorzeker in hoofdzaak als coördinerend uitvoeringsmiddel bedoeld, van de regelen die het sociaal of economisch beleid op het nationale plan of het beleid van meerdere lichamen aangaan en die getroffen werden door die lichamen of, op dezer advies, door het centrale gezag.

Adviesrecht van de Product- Hoofdbedrijf- Bedrijfschappen (Nederland) en Bedrijfsraad (België)

De Belgische zowel als de Nederlandse lichamen dienen de ministers op hun vraag of uit eigen beweging van advies. Wij hebben in de paragraaf over de taakvervulling eveneens de adviserende bevoegdheid behandeld.

Deze bevoegdheid betreft meestal zoniet altijd, het sociaal of economisch beleid als zodanig, op welk gebied de lichamen onafhankelijk zijn. Maar de adviserende bevoegdheid bewijst juist de onafhankelijkheid van de lichamen op dat gebied, zoals wij reeds betoogd hebben.

De verhouding van de Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen (Nederland) tegenover de Sociaal-Economische Raad (Nederland) en van de Bedrijfsraad (België) tegenover de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (België).

De verhouding van de Belgische en Nederlandse lichamen tegenover de Sociaal-Economische Raad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven is, evenmin als de verhouding tegenover het centrale gezag, van algemeen hiërarchische aard.

In principe zijn de lichamen op dit plan ook onafhankelijk wat het sociaal en economisch beleid in se aangaat.

Een samenordening en een onderlinge voorlichting zijn nochtans op dit plan ook noodzakelijk zodat in de Sociaal-Economische Raad (Nederland) en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (België) in meerdere opzichten eveneens een overwegende positie bekleden tegenover de Product- Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen (Nederland) of de Bedrijfsraad (België).

Advies en toezichtrecht tegenover de organisatie en de werkwijze van de lichamen.

De Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (België) of de Sociaal-Economische Raad (Nederland) komen niet rechtstreeks tussen bij de organisatie en de werkwijze van de lichamen, zoals het centraal gezag dit doet, maar zij hebben een advies of een toezichtrecht met betrekking tot de rechtstreekse tussenkomst van de centrale macht.

Productschappen worden ingesteld bij de wet; Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen bij de wet of bevel, maar in beide gevallen op advies van de Sociaal-Economische Raad (artikel 68 N). De Bedrijfsraden (België) worden ingesteld bij Koninklijk Besluit, genomen na advies van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (België) (artikel 6 B).

De Kroon benoemt de voorzitter van een Productschap en stelt het aantal bestuursleden vast van het Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschap; de Kroon duidt de representatieve organisaties van werknemers en werkgevers aan die het bestuur van de lichamen benoemen, en bepaalt hoeveel bestuursleden elke organisatie aanwijst; voor elke beslissing moet de Kroon

nochtans het advies inwinnen van de Sociaal-Economische Raad (artikelen 73, 76, 77, 78 N). De Kroon kan regelen stellen ter verzekering van de vereisten van lidmaatschap van het bestuur en betreffende de onverenigbaarheden met het ambt van bestuurslid, doch de Sociaal-Economische Raad moet hieromtrent gehoord worden (art. 75, 2 N). Hetzelfde geldt voor het voorzitterschap (art. 81 N) de vergoeding van de voorzitter (art. 83, 2 N) en het personeel van het secretariaat (art. 87 N).

Het toezichtrecht is vooral ingesteld met betrekking tot het financieel beheer van de Product- Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen.

De begroting van een Product- Hoofdbedrijf- en Bedrijfschap moet in de regel de goedkeuring hebben van de Sociaal-Economische Raad (artikelen 119, 120, 128, 130 N).

De besluiten van het bestuur der lichamen genomen na het onderzoek van de rekeningen van het dagelijks bestuur behoeven ook de goedkeuring van de Sociaal-Economische Raad (artikelen 124, 130 N).

Om dit toezichtrecht met goed gevolg te kunnen uitoefenen kan de Sociaal-Economische Raad inlichtingen vragen van de Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen over hun financieel beheer en hun boekhouding onderzoeken (artikel 125, 2 N).

Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen kunnen heffingen opleggen aan de bedrijfsgenoten mits goedkeuring van de Sociaal-Economische Raad (artikel 126 N). Bestuursleden en plaatsvervangende bestuursleden van de lichamen kunnen een vergoeding ontvangen, wederom mits goedkeuring van de Sociaal-Economische Raad (artikel 77 N).

Het toezichtrecht komt nog voor bij de coördinatiebevoegdheid zoals wij onmiddellijk zullen zien.

De Centrale Raad voor het Bedrijfsleven heeft in België op sommige punten een adviesrecht met betrekking tot de bedrijfsraden, doch geen recht van toezicht.

Het kader en het statuut, het personeel en de werkwijze van het secretariaat worden bij Koninklijk Besluit vastgesteld na overleg met de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (artikel 9 B).

De modaliteiten in verband met de uitoefening van het begrotings- en financieel toezicht zullen bij Koninklijk Besluit geregeld worden zodat wij nog niet weten of de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (België) op dit gebied zal tussenkomen (art. 13 B).

Coördinatie-bevoegdheid.

De Sociaal-Economische Raad heeft tegenover de werking van de Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen een zeker coördinatie-bevoegdheid, die wij ook in België hebben.

De Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen kunnen voorzieningen treffen ter gemeenschappelijke behartiging van hun belangen. Deze voorzieningen behoeven de goedkeuring van de Sociaal-Economische Raad (artikel 109 N). Wanneer een Product-, Hoofdbedrijf- of Bedrijfschap een voorziening tot gemeenschappelijke behartiging van belangen wenst, doch de besturen van de andere betrokken lichamen tegen deze voorziening gekant zijn, kan de Sociaal-Economische Raad op verzoek van het lichaam dat de regeling wenst, een dussdanige voorziening opleggen (artikelen 115, 116 N).

De Sociaal-Economische Raad kan ook regelen stellen voor al de Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen met betrekking tot de inrichting van de begroting, het beheer der financiën, de lonen van het personeel, enz. (artikelen 122-125 N).

Onze wet van 20.9.1948 voorziet ook een zekere coördinatie-bevoegdheid vanwege de Centrale Raad voor het Bedrijfleven. De voorzitters van de verschillende Bedrijfraden vergaderen regelmatig samen met de voorzitter van de Centrale Raad voor het Bedrijfleven ten einde elkander te raadplegen en in te lichten over kwesties van gemeenschappelijk belang, om de werkmethodes te ordenen en om na te gaan in hoeverre de adviezen van de verschillende Bedrijfraden aan andere Bedrijfraden kunnen gegeven worden (artikel 11 B).

De secretarissen van de verschillende Bedrijfraden vergaderen ook regelmatig samen onder voorzitterschap van de secretaris van de Centrale Raad voor het Bedrijfleven voor de uitvoering van de beslissingen die in de vergadering van de voorzitters getroffen werden (artikel 12 B). Verslaggever Leburton verklaarde dat de secretarissen van de verschillende raden een college vormen (81). De documentatiedienst van het secretariaat van de Centrale Raad voor het Bedrijfleven is toegankelijk voor de secretariaten van de Bedrijfraden (artikel 13 in fine B).

Voorrang der verordeningen.

In geval van tegenstrijdigheid tussen de verordeningen van de Nederlandse Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen en de verordeningen van de Sociaal-Economische Raad hebben deze laatste voorrang op de eerste (artikel 101 N).

Wij wijzen hier op de voorrang der verordeningen van de Sociaal-Economische Raad op deze van de Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen, omdat dit verband houdt met de coördinerende bevoegdheid van de Sociaal-Economische Raad. De verordeningen van al de Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen zullen immers min of meer op elkander afgestemd worden door hen te toetsen aan de verordeningen van de Sociaal-Economische Raad, wat een zeker coördineren van de verordeningen zal mogelijk maken en voor gevolg hebben.

Medewerking en advies.

Wat de medewerking aangaat die de Nederlandse Product-, Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen verlenen aan de Sociaal-Economische Raad en wat de adviseerende bevoegdheid betreft van de Belgische en Nederlandse lichamen met betrekking tot de Sociaal-Economische Raad (Nederland) en de Centrale Raad voor het Bedrijfleven (België), zijn de opmerkingen dezelfde als deze die wij maakten desaangaande bij de bespreking van de verhouding der lichamen tegenover het centraal gezag.

De tussenkomst van de Sociaal-Economische Raad in de verhoudingen van de Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen tot de Ondernemingsraden.

Deze tussenkomst heeft een drievoudig karakter. Goedkeuringsrecht van wege de Sociaal-Economische Raad.

Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen kunnen aan de Ondernemingsraad andere dan de gewone bevoegdheden van artikel 6 der wet van 2 Mei 1950 toekennen, mits goedkeuring van de Sociaal-Economische Raad (82). Voorts kunnen de Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen, mits goedkeuring van Sociaal-Economische Raad, afwijkende voorzieningen toestaan aan de ge-

wone regelen betreffende de kandidatenlijsten voor de verkiezingen (83).

Noodzakelijkheid van akkoord vanwege de Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen voor de Sociaal-Economische Raad.

De Sociaal-Economische Raad kan aan een onderneming, waarin minder dan 25 werknemers arbeiden, verplichten een Ondernemingsraad in te stellen. De Sociaal-Economische Raad kan dit nochtans alleen wanneer het betrokken Hoofdbedrijf- of Bedrijfschap zich hiermede akkoord verklaart (84).

Sociaal-Economische Raad. Beroepsinstantie.

Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen kunnen aan ondernemingen op deze vraag ontheffing verlenen een Ondernemingsraad in te stellen. Zo het Hoofdbedrijf- of Bedrijfschap nochtans mocht weigeren ontheffing te verlenen, kunnen de ondernemingen in beroep komen bij de Sociaal-Economische Raad (86).

De Bedrijfraden hebben verscheidene bevoegdheden ten opzichte van de Ondernemingsraad in België, doch de Centrale Raad voor het Bedrijfleven komt op geen enkel gebied tussen in deze verhoudingen van de bedrijfraden tegenover de ondernemingsraden.

Verhouding van de Bedrijfraden, de Hoofdbedrijf- en Bedrijfschappen tegenover de Ondernemingsraden.

Voor de verhouding van de lichamen ten aanzien van de Ondernemingsraad verwijzen wij eenvoudig naar de paragraaf die handelt over de bevoegdheid.

Nochtans wijzen wij er nogmaals op dat wanneer de lichamen tegenover het centraal gezag en de Sociaal-Economische Raad een lagere instantie vormen, zij ten overstaan van de Ondernemingsraad integendeel in verhouding staan van hoger bestuur tegenover lagere instantie.

Geschillen.

Ten laatste een woord over de geschillen.

Op het plan van de Product- Hoofdbedrijf en Bedrijfschappen worden de geschillen volgens artikelen 140 en 141 van de Nederlandse wet op de organisatie van het bedrijfsleven in de regel beslecht door een scheids-gerecht.

Het scheidsgerecht is nochtans slechts een voorlopige oplossing want de Commissie Van der Ven en de regering stonden op het standpunt dat de regeling van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie niet volledig is indien geen administratieve rechtspraak ervoor ingesteld wordt (86). Bijgevolg zal eerlang in Nederland een administratieve rechtspraak aansluitend bij de wet van 27.1.50 ingesteld worden.

De geschillen in de Ondernemingsraad worden in de regel beslecht door de bedrijfcommissie (87), die, zoals wij gezien hebben, zal opgevolgd worden door het Hoofdbedrijf- en Bedrijfschap.

Wat België betreft voorzien de artikelen 29 tot 36 een aantal strafbepalingen die door de gewone rechtbanken kunnen toegepast worden op leden van de raden, op het personeel van de secretariaten, enz., wegens niet naleving van de verplichtingen die hun bij de wet van 20.9.49 opgelegd zijn.

De betwistingen die in de Ondernemingsraad kunnen rijzen en meer betrekking hebben op de economische gang van zaken, worden beslecht door de Bedrijfsraad, terwijl deze die sociale aangelegenheden aangaat door de paritaire commissies behandeld worden.

Dit voor de algemene criteria; de bijzondere gevallen worden beslecht door het arbeidsgerecht (88).

Wij vragen ons om te sluiten af of de werking van de Bedrijfraden in België het ook niet nodig zal maken een bijzondere rechtsmacht in te stellen om de geschillen desbetreffende te regelen?

Georges F. DE CUYPER,
Advocaat bij het Hof van Beroep
te Brussel.

(1) Wanneer wij verder naar een artikel verwijzen gevolgd van de letter N. (Nederland) of B. (België) heeft dit artikel betrekking op een dezer wetten.

(2) Voor de nadere verklaring van de horizontale en verticale organisatie van deze lichamen zie onze bijdrage in de Gids op Maatschappelijk Gebied, jaargang 1950, n° 9, blz. 869 en volgende.

(3) art. 67 lid I N.

(4) art. 68 N.

(5) art. 4 par. 2 N.

(6) art. 6 B.

(7) art. 72 en 88 N.

(8) art. 72. 3. N.

(9) art. 73. N.

(10) Deze wet handelt over het grondwettelijk recht van vergadering en vereniging.

(11) Van Eykern en Balkenstein: « De Wet op de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie », blz. 187. Uitgeverij N. V. Samson, Alphen-aan-den-Rijn, 1950.

(12) art. 73. 7. N.

(13) art. 75. 2. N.

(14) art. 76. 1. N.

(15) v. Eykern o.c. blz. 197.

(16) art. 91 I en 3 N.

(17) art. 79 I. N.

(18) art. 7 B.

(19) art. 20 B. en Reg. Besl. van 11-1-50, art. 2.

(20) art. 8. B.

(21) art. 78. I. N.

(22) art. 79 I. en 5. N.

(23) art. 82. N.

(24) art. 81. 7. N.

(25) art. 7. B.

(26) art. 84 I. en 2. en 89. 3. N.

(27) art. 86. I. N.

(28) art. 87 en 17. I. N.

(29) art. 9. B.

(30) art. 71 N.

(31) Memorie van antwoord aan de Tweede Kamer, toel. op art. 71 N.

(32) Van Eykern o. c. blz. 73.

(33) Van Eykern o. c. blz. 79.

(34) art. 93 en 126 N.

(35) art. 97 lid I. N.

(36) art. 93 lid I. N.

(37) art. 93 lid 2-4-6-N.

(38) art. 102 lid I N.

(39) art. 102 lid 2 N.

(40) art. 104 lid 2 art. 105 lid 2 N.

(41) art. 100 lid 2 N.

(42) art. 96 N.

(43) art. 108 N.

(44) o. c. blz. 81.

(45) art. 28. 1 en 29 I. Ned. wet 2-5-50 op de Or.

(46) art. 28. 2. Ned. wet van 2-5-1950 op de Or.

(47) art. 1. 2. Ned. wet van 2-5-1950 op de Or.

(48) Zie onze bijdrage « De wet op de Or. in Nederland », de Gids op Maatschappelijk gebied, n° 12 van 1950.

(49) art. 3^a 1^a N. wet van 2-5-1950 op de Or.

(50) art. 8 1 en 3 N. wet van 2-5-1950 op de Or.

(51) art. 29. 1 en 6. 4.

(52) art. 2 lid 2-3-4 N. wet van 2-5-1950 op de Or.

(53) art. 3-1.

(54) art. 19 - zie ook onze bijdrage « De Wet op de Ondernemingsraden in Nederland » o.c.

(55) art. 20.

(56) art. 11. 6.

(57) art. 14 lid 1 en 2.

(58) art. 21 N. wet van 2-5-1950 op de Or.

(59) blz. 3. 7. 11.

(60) Verslag van de werkzaamheden blz. 23.

(61) « L'organisation professionnelle de l'Economie », blz. 310.

(62) Verslag blz. 12.

(63) art. 9 B.

(64) art. 15 litt. B. par. 2 B.

(65) art. 15 litt. b. par. 2 B.

(66) art. 24 B. en K.B. van 27-11-1950 art. 8 in fine.

(67) zie ook Van Eykern o. c. blz. 94 en volg.

(68) art. 66 N.

(69) art. 96 N.

(70) art. 101 N.

(71) art. 108 N.

(72) art. 28 lid I en 29 lid I.

(73) o. c. blz. 98.

(74) Van Eykern o. c. blz. 262-289.

(75) Ontwerp n° 50 van 3-12-47.

(76) Verslag comm. op art. II.

(77) o. c. blz. 98.

(78) Verslag blz. 6.

(79) Verslag comm. op art. 13.

(80) art. 3 Ned. wet van 2-5-1950 op Or.

(81) Verslag comm. op art. 12.

(82) art. 29. 3. Ned. wet op de Or.

(83) art. 11. 3

(84) art. 4. 1

(85) art. 3. 1 en 2.

(86) Rapport van de commissie en Mem. van toel. Bijlage Hand. II blz. 16 en 36.

(87) art. 21 Ned. wet van 2-5-1950 op de Or.

(88) art. 24 B. en K.B. 27-11-50 art. 8 in fine.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

Vacatiekamer. — 7 September 1950.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheren-Verslaggever : M. Simon.

Advocaat-Generaal : M. Colard.

Strafvordering. — Bevel tot aanhouding. — Wanneer de Kamer van Inbeschuldigingstelling de beschikking van de rechter van instructie vernietigt, waarbij deze het bevel tot aanhouding heeft geweigerd, moet zijzelf dat bevel verlenen en mag zulks niet opdragen aan een andere rechter van instructie.

Het verlenen van een bevel tot aanhouding is in wezen een daad van jurisdictie (art. 7, lid 3, Grondwet).

Wanneer de rechter van instructie na verhoor van de verdachte, dus na verrichting van de daad van eigenlijk onderzoek, die naar de regel aan bedoelde daad van jurisdictie moet voorafgaan, geweigerd heeft de tot voorlopige inhechtenisneming strekkende vordering in te willigen, heeft de Kamer van Inbeschuldigingstelling bij wie het geschil betreffen-

de het voorarrest door het hoger beroep van de Procureur des Konings is aanhangig gemaakt, indien zij de beschikking van de rechter van instructie ongegrond oordeelt, de bevoegdheid en de plicht de daad van jurisdictie te verrichten, welke die rechter had moeten verrichten, d.w.z. het bevel tot aanhouding verlenen.

De Kamer van Inbeschuldigingstelling kan niet aan een ander rechter van instructie opdragen het bevel tot aanhouding te verlenen.

Thisbaert, Medard.

Gelet op het bestreden arrest, gewezen op 12 Juli 1950 door het Hof van Beroep, kamer van inbeschuldigingstelling, te Gent;

Op de door Thisbaert ingestelde voorziening :

Overwegende dat verdachte in vrijheid gesteld is op 8 Augustus 1950, dat derhalve de voorziening geen voorwerp meer heeft;

Op de voorziening, welke de Heer advocaat-generaal ter terechtzitting verklaard heeft in te stellen in het belang der wet wegens : schending van artikel 1 der wet van 20 April 1874 op de voorlopige hechtenis :

Overwegende dat, regelmatig gevorderd een onderzoek in te stellen tegen verdachte wegens inbreuken op de artikelen 418-420 van het Wetboek van Strafrecht, 2 en 3 der wet van 1 Augustus 1924 op het verkeer en een bevel tot aanhouding te verlenen, de onderzoeksrechter van het gerechtelijk arrondissement Brugge, bij wie de zaak aanhangig was, na onderveraging bij een gemotiveerde beslissing geweigerd heeft de voorlopige hechtenis te bevelen;

Dat op het hoger beroep van de Procureur des Konings de Kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep te Gent de beroepen beslissing hervormde en bij eenparige stemmen gebod het bevel tot aanhouding te verlenen en daartoe opdracht gaf aan een ander onderzoeksrechter van bovenbedoeld arrondissement dan degene bij wie de zaak aanhangig was;

Dat de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge, bij beschikking van 5 Juli 1950 naar aanleiding van voormeld arrest gegeven bevel tot aanhouding nietig verklaarde en het Hof van Beroep, Kamer van Inbeschuldigingstelling, te Gent, recht doende op het door de Procureur des Konings tegen die beschikking ingestelde Hoger Beroep bij eenparigheid van stemmen het bevel tot aanhouding bevestigde;

Overwegende dat het verlenen van een bevel tot aanhouding wezenlijk een daad van jurisdictie is (Grondwet art. 7, al. 3);

Overwegende dat wanneer, zoals in onderhavig geval, de onderzoekende magistraat, na ondervraging van de verdachte, na verrichting van de daad van eigenlijk onderzoek, die naar regel bedoelde daad van jurisdictie moet voorafgaan, geweigerd heeft de vordering strekkende tot de voorlopige in hechtenisneming in te willigen, de Kamer van inbeschuldigingstelling, bij dewelke het geschil betreffende het voorarrest aanhangig is gemaakt door het hoger beroep van de Procureur des Konings, indien zij de beschikking van de onderzoekende magistraat ongegrond oordeelt, de bevoegdheid en de plicht heeft de daad van jurisdictie te verrichten, welke voormelde magistraat had moeten volbrengen d.w.z. het bevel tot aanhouding verlenen;

Dat uit het vorenstaande volgt dat het bevel tot aanhouding van verdachte niet overeenkomstig de wet werd verleend;

Dat het bestreden arrest desniettemin dit onregelmatig verleend bevel heeft bevestigd en aldus de in de voorziening aangehaalde wetsbepaling heeft geschonden;

Om die redenen :

En zonder acht te slaan op de op 25 Augustus 1950 door Thisbaert ingediende memorie;

Verwerpt de door eiser in verbreking ingestelde voorziening;

Verwijst hem in de kosten;

En, beslissende over de voorziening welke dhr Procureur-Generaal in het belang der wet heeft ingesteld,

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden op de registers van het Hof van Beroep te Gent en dat melding ervan zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing.

NOOT : Bij arrest van 13 Juni 1950 in zake Verbeke, met noot van J. M., gepubliceerd in R. W. 1950/51, 314, besliste de Kamer van Inbeschuldigingstelling van het Gentse Hof in dezelfde zin als bij het thans gecasseerde arrest.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer — 16 November 1950

Eerste Voorzitter : M. Soenens

Raadsheer - Verslaggever : M. Giroul

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt

Gemeente. — Bouwvergunning. — Verkregen recht van de bouwer, dat burgemeester en schepenen niet mogen schenden door zich achteraf tegen de bouw te verzetten.

Uit de artikelen 90/8° van de Gemeentewet en 3 van de wet van 28 Mei 1914 blijkt, dat de verzoeker, aan wie de verzochte bouwvergunning en de goedkeuring der plans door het college van burgemeester en schepenen regelmatig zijn verleend, het recht heeft tot het bouwen over te gaan, mits hij daarbij de voorwaarden van machtiging en goedkeuring alsmede de vigerende reglementen in acht neemt.

Het College van burgemeester en schepenen krenkt het recht van de verzoeker door zich nadien tegen de uitoefening van voormeld recht te verzetten en de gemeente is deswege tot herstel verplicht.

Stad Brussel t/ N. V. Shell Immeubles Belges.

Gelet op het bestreden arrest, de 10 Juni 1949 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen ;

Over het eerste middel :

Schending van de artikelen 544, 1370, 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek, van artikel 90, in het bijzonder 90-8° van de Gemeentewet van 30 Maart 1836, gewijzigd door het enig artikel van de wet van 15 Augustus 1897, houdende wijzigingen van de Gemeentewet en van de wet van 1 Februari 1844 op de politie der wegenis; van de artikelen 4 en 8 van de wet van 1 Februari 1844 op de politie der wegenis, zijnde voormeld artikel 4 gewijzigd door het enig artikel van voormelde wet van 15 Augustus 1897; van de artikelen 49, 50 en 51 van het decreet van 14 December 1789 betreffende de oprichting der municipaliteiten; van de artikelen 1 en 3 van titel XI van het decreet van 16-24 Augustus 1790 op de rechterlijke inrichting en van de artikelen 25, 31, 97 en 108 van de Grondwet ;

doordat het bestreden arrest, na aangenomen te hebben dat de bouwvergunningen en bijgevolg ook hun intrekking vallen binnen de bevoegdheid van het College van Burgemeester en Schepenen zonder dat aan de rechtbanken de macht toekomt om de door dit college binnen de sfeer van zijn bevoegdheid getroffen beslissingen te censureren of de motieven er van te beoordelen, desniettemin in strijd met deze eerste vaststellingen heeft verklaard, dat aanlegster in casusatie schuldig zou zijn en ten minste gedeeltelijk verantwoordelijk tegenover verweerster, om, op verzoek van deze laatste, door het orgaan van haar college van schepenen, vergunning tot het uitvoeren van aanzienlijke werken (in casu de grondvesten van een toren) toegestaan te hebben, welke dit orgaan nadien door zijn weigering een er bij passende toren te laten bouwen, geheel of gedeeltelijk zonder voorwerp of onbruikbaar gemaakt heeft ; er alzo over beslist heeft onder voorwendsel dat de administratie zou gehouden zijn de werken, voor welke om haar vergunning verzocht wordt aan een zodanig onderzoek te onderwerpen dat geen enkel van die, welke zij toegelaten

heeft in het vervolg nutteloos of onbruikbaar zou blijken, in geval zij later van mening mocht zijn zich te moeten verzetten tegen de voortzetting van het oprichten van het gebouw of van een zijner delen en dat een schending van deze beginselen een burgerlijke fout uitmaakt voor welke een gemeente moet instaan;

en zulks terwijl het anderzijds erkende dat verweerster door de toegelaten grondvesten aan te leggen, met de hoop dat zij haar toren in de voorgestelde (maar niet toegelaten) afmetingen zou mogen optrekken, vrijwillig een risico heeft gelopen, waarvan zij niet onwetend was en hetwelk zij thans niet ten laste van aanlegster in cassatie mag leggen, en doordat het bestreden arrest alzo de beweerde fout van aanlegster in cassatie afgeleid heeft uit een tekortkoming aan een onbestaande verbintenis (welke noch uit de wet, noch uit een overeenkomst of uit een in casu vastgesteld gebruik voortvloeit), haar de verantwoordelijkheid van een willens en wetens door verweerster gelopen risico ten laste legt en waaromtrent het erkende dat zij het niet op aanlegster kon afschuiven, en het dienvolgens de verantwoordelijkheid, welke het aan deze laatste oplegt, aangenomen heeft op grond van motieven, die onvoldoende, met elkaar in strijd en niet bij machte zijn om zijn beslissing te rechtvaardigen :

Aangaande het eerste onderdeel van het middel :

Overwegende dat uit de niet door het middel gecritiseerde vaststellingen van het arrest blijkt :

1°) dat het college van Burgemeester en Schepenen van de stad Brussel in 1931 de bouwvergunning, om welke verweerster verzocht, heeft toegestaan, en onder andere de werken van aanlegging van grondvesten voor een centrale toren goedgekeurd heeft, onder een enkel voorbehoud met betrekking « tot de hoogte en de vorm van de toren, wiens definitieve afmetingen later zullen dienen te worden vastgesteld, wanneer de gebouwen langs de straat zullen opgericht zijn » ;

2°) dat het College in 1937, toen bedoelde gebouwen en de werken van aanleg der grondvesten beëindigd waren, door verscheidene opeenvolgende weigeringen volstrekt terugkwam op zijn beslissing betreffende de bouw van de toren en « de bouw van een centrale toren practisch verbod » door « zich tegen het oprichten van welke toren ook te verzetten » ;

3°) dat de oorzaak van de nieuwe houding van het college niet ligt in een fout welke verweerster zou begaan hebben in de uitvoering van de regelmatig toegelaten werken ;

4°) dat alzo « verweerster geheel onnodig grote uitgaven gedaan heeft », vermits de aanzienlijke werken van de grondvesten van de toren nutteloos en onbruikbaar waren geworden ;

Overwegende dat deze vaststellingen de beslissing van het arrest wettelijk rechtvaardigen naar welke aanlegster, door eigen schuld, aan verweerster schade berokkend heeft en, ten minste gedeeltelijk, verantwoordelijk is voor het door deze laatste geleden nadeel ;

Overwegende inderdaad dat uit de artikelen 90-8° van de gemeentewet en 3 van de wet van 28 Mei 1914 blijkt dat de verzoeker, nadat de bouwvergunning en de goedkeuring der plans regelmatig toegestaan zijn, het recht heeft tot het bouwen over te gaan, mits hij daarbij in acht neemt de voorwaarden van machtiging en goedkeuring als naar de vigerende reglementen ;

Dat het College van Burgemeester en Schepenen door zich nadien tegen de uitoefening van dit aldus bepaalde recht te verzetten, eens anders recht krenkt,

krenking die de verplichting medebrengt tot herstel ;
Overwegende dat uit deze beschouwingen blijkt dat, al was het eerste onderdeel van het middel gegrond, het dispositief van het arrest wettelijk gerechtvaardigd zou blijven ; dat het middel in dit onderdeel bijgevolg van belang is ontbloomt ;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten en tot een vergoeding van 150 fr. jegens verweerster.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 27 Juni 1950.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : MM. Mast (verslaggever) en Buch.

Advocaat : Mr Paul Veldekens.

1. **Nietigverklaring. — Ontvankelijkheid. — Belang.**
2. **Nationaal Instituut voor Radio-Omroep. — Vetorecht van de Minister.**
3. **Bevoegdheid. — Beoordeling van het openbaar belang.**
4. **Machtsafwending. — Partijdige wil der administratieve overheid.**

1. *Niet ontvankelijk is, bij ontstentenis van het bij de wet vereiste belang, het annulatieberoep ingediend tegen beslissingen waarbij de Minister van Verkeerswezen zijn veto stelt tegen bepaalde uitzendingen van het N.I.R., door iemand die op het ogenblik van het indienen van het verzoek geen deel meer uitmaakt van de beheerraad van het N.I.R.*

2. *De Minister van Verkeerswezen is bevoegd, luidens artikel 6 der wet van 18 Juni 1930, om, onder zijn politieke verantwoordelijkheid, te oordelen welke beslissingen van de beheerraad van het N.I.R. van die aard zijn dat zij met het openbaar belang strijdig zijn.*

Hij heeft het recht, zich te verzetten tegen de uitvoering van om het even welke maatregel welke onder de bevoegdheid van de beheerraad ressorteert, wanneer hij deze maatregel strijdig acht met het openbaar belang. Deze bevoegdheid is niet beperkt tot de beslissingen van de beheerraad waarbij deze de regels vaststelt welke de uitzendingen zullen beheersen.

3. *De Raad van State heeft zich bij de beoordeling van het openbaar belang niet in de plaats te stellen van het daartoe wettelijk aangewezen orgaan.*

De Raad heeft enkel na te gaan of dit orgaan niet de haar bij de wet toegekende bevoegdheid van haar wettelijk doel heeft afgewend.

4. *Wanneer de verzoeker het bewijs niet inbrengt dat de bestreden beslissing door de « partijdige wil » van de administratieve overheid ingegeven werd, bestaat er geen grond om te oordelen dat er aanleiding bestaat tot vernietiging wegens machtsafwending.*

Brasseur en cons. t/ Belgische Staat (Minister van Verkeerswezen).

Gezien het verzoekschrift d.d. 18 Augustus 1949 ;

Gezien het schrijven d.d. 29 September 1949, waarbij de Minister van Verkeerswezen verklaart zich te schikken naar de wijsheid van de Raad van State ;

Gelet op het bevel van 24 Mei 1950, betekend aan de partijen op 25 Mei 1950 en waarbij de zaak werd vastgesteld op de terechtzitting van 19 Juni 1950;

Gehoord het verslag van raadsheer Mast;

Gehoord de opmerkingen van Mr Veldekens Jacques-Paul, advocaat bij het Hof van beroep te Brussel, die verschijnt voor Mr Veldekens Paul, advocaat bij het Hof van cassatie, vertegenwoordiger van de verzoekers;

Gehoord de opmerkingen van de heer Van Tichelen Constant, adjunct-juridisch adviseur bij het Ministerie van Verkeerswezen, die verschijnt voor de tegenpartij;

Gelet op artikel 3 van het besluit van de Regent van 23 Augustus 1948 betreffende het gebruik der talen in de Raad van State;

Overwegende dat het ingediend verzoek strekt tot de nietigverklaring :

1° van de beslissing van de Minister van Verkeerswezen d.d. 20 Juni 1949, waarbij de Minister zijn veto stelt tegen de beslissing van de Raad van beheer van het N.I.R., in zoverre deze beslissing de behandeling van de Koningskwestie voor de vrije politieke tribune tijdens de kiesperiode toeliet;

2° van de beslissing d.d. 24 Juni 1949, waarbij de Minister van Verkeerswezen zijn vetorecht inriep om te beletten dat de verklaring van het Nationaal secretariaat der Christelijke Volkspartij betreffende het verbod de Koningskwestie te behandelen, aan de luisteraars zou worden bekendgemaakt;

3° van de beslissing d.d. 25 Juni 1949, waarbij de Minister van Verkeerswezen zijn vetorecht stelde tegen de uitzending van het protesttelegram, dat naar aanleiding van dit incident tot de Eerste-Minister werd gericht door de C. V. P.-leden van de regering;

Overwegende dat de heren Kuypers Herman, Van Gestel Constant en Boon Jan, die, op de datum dat het verzoek tot nietigverklaring werd ingediend, leden waren van de beheerraad van het N. I. R., in deze hoedanigheid van het bij de wet vereiste belang laten blijken om aan de Raad van State de vernietiging te vragen van de bestreden beslissingen; dat de heer Brasseur Maurice integendeel van het bij de wet vereiste belang niet laat blijken daar hij, op het ogenblik dat het verzoek werd ingediend, geen deel meer uitmaakte van de beheerraad van het N.I.R. en het door hem ingediend verzoek derhalve niet ontvankelijk is;

Overwegende dat verzoekers, die beweren dat « men niet inziet hoe het openbaar belang, in dit geval de openbare rust, had kunnen schade lijden indien over de Koningskwestie werd gehandeld », aanvoeren dat de gewraakte beslissingen niet « werden ingegeven door bezorgdheid voor de wet of voor het openbaar belang, zoals de wettelijke bepalingen, die de Minister inroept, het zouden voorschrijven, maar door de partijdige wil om te beletten dat sommige politieke tegenstrevers een laatste maal vóór de verkiezingen, met de weerklank welke zulke laatste mededeling zou verwekken in het kiezerskorps, hun zienswijze zouden doen kennen omtrent een der voornaamste punten van de politieke strijd waarin dit kiezerskorps zijn uitspraak moet vellen »; dat, wat de sub 2° en 3° aangehaalde beslissingen betreft, de verzoekers in bijkomende orde laten gelden dat de Minister van Verkeerswezen een machtsoverschrijding begaan heeft doordat hij rechtstreeks is tussengekomen in de bepaling der uitzendingen der nieuwsberichten zonder voorafgaandelijk zijn veto te hebben gesteld, tegen de regels voor deze uitzendingen door de Raad van beheer vastgesteld;

Overwegende dat, luidens artikel 6 van de wet van

18 Juni 1930, de Minister zich kan verzetten tegen de uitvoering van enige maatregel waartoe door de Raad van beheer is besloten, indien hij hem in strijd acht met de wetten en besluiten of met het openbaar belang;

Overwegende dat, op grond van deze tekst, de Minister bevoegd is om, onder zijn politieke verantwoordelijkheid, te oordelen welke beslissingen van de beheerraad van die aard zijn dat zij met het openbaar belang strijdig zijn dat het de Raad van State niet behoort zich bij de beoordeling van dit openbaar belang in de plaats te stellen van het daartoe wettelijk aangewezen orgaan; dat hij terzake enkel heeft na te gaan of de tegenpartij de haar bij de wet toegekende bevoegdheid van haar wettelijk doel niet heeft afgewend;

Overwegende dat de tegenpartij de sub 1° bestreden beslissing, op 23 Juni 1949, door de volgende mededeling verantwoordde :

« 1°) Herhaaldé malen heeft Z. M. Koning Leopold III verklaard dat hij niet wilde gemengd worden in de kiesstrijd : op 30 April 1949 heeft hij nl. geschreven: Eens te meer hecht ik er aan te verklaren dat de Koning boven de partijen staat, en de inzet van de kiesstrijd niet mag worden; 2°) De regering heeft eensgezind als gedragslijn aangenomen alle politiek omtrent de Koningskwestie te vermijden; 3°) De door mij getroffen beslissing gedurende de kiescampagne alle betwisting over de Koningskwestie van de radio verwijderd te houden, is toepasselijk op de woordvoerders van alle partijen, zowel op die welke tegen de terugkeer van de Koning gekant zijn als op degenen die voorstander zijn van zijn terugkeer. Ik heb voor de strikte toepassing van deze beslissing gewaakt »;

Overwegende dat uit de bij het dossier gevoegde teksten van de spreekbeurten welke gedurende de kiescampagne van 1949, tot op 20 Juni 1949, datum van de sub 1° bestreden beslissing, voor het N.I.R. werden gehouden, blijkt dat de Koningskwestie niet besproken werd; dat, van deze datum tot op de dag van de verkiezing welke op 26 Juni 1949 doorging, er nog vier politieke spreekbeurten voorzien waren, waar een vertegenwoordiger van elk der politieke partijen het woord moest voeren; dat de verzoekers het bewijs niet inbrengen dat de sub 1° bestreden beslissing door de partijdige wil van de Minister ingegeven werd; dat derhalve geen grond voorhanden is om, overeenkomstig artikel 48 van de wet van 23 December 1946, te erkennen dat er aanleiding bestaat tot vernietiging van de bestreden beslissing wegens machtsafwendig;

Overwegende dat zowel uit artikel 6 van de wet van 18 Juni 1930, als uit artikel 9 van het koninklijk besluit van dezelfde datum blijkt dat de Minister het recht heeft zich te verzetten tegen de uitvoering van om het even welke maatregel welke onder de bevoegdheid van de Raad van beheer ressorteert wanneer hij deze maatregel strijdig acht met het openbaar belang; dat bovenvermelde teksten de bevoegdheid van de Minister niet beperken tot de beslissingen van de beheerraad, waarbij de regels welke de uitzendingen zullen beheersen, worden vastgesteld; dat derhalve niet blijkt dat de Minister de hem bij de wet toegekende opdracht heeft overschreden,

BESLUIT :

Artikel 1. — Het verzoek is verworpen.

Artikel 2. — De betaling van het recht van 300 fr., wegens kosten, valt ten laste van de verzoekers.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 27 Juni 1950.

Voorzitter : M. Vranckx (verslaggever).
Raadsheren : MM. Mast en Buch.

Gemeentepersoneel. — Wet 21 December 1927. — Commissies van Openbare Onderstand. — Beroep bij de Koning tegen beslissingen der Bestendige Deputatie. Termijn voor betekening der beslissing des Konings.

Wegens machtsoverschrijding wordt vernietigd het Koninklijk Besluit, genomen op grond van artikel 13 der wet van 21 December 1927, dat aan beroeper wordt betekend meer dan dertig dagen na de dag der ontvangst van zijn beroep tegen de beslissing der Bestendige Deputatie, zelfs indien dit beroep zelf door het K.B. niet ontvankelijk werd verklaard wegens laattijdigheid.

Commissie van Openbare Onderstand te Antwerpen t/ Belgische Staat (Minister van Volksgezondheid en van het Gezin).

Gezien het verzoekschrift d.d. 24 Juni 1949;

Overwegende dat het verzoek strekt tot de nietigverklaring van het besluit van de Regent d.d. 23 Mei 1949, waarbij het beroep van verzoekster, ingesteld op 8 Maart 1949 tegen de beslissing d.d. 28 Januari 1949 der Bestendige Deputatie van de Provinciale Raad van Antwerpen, niet ontvankelijk werd verklaard;

Overwegende dat, bij beslissing d.d. 26 November 1948, de Commissie van Openbare Onderstand te Antwerpen de heren Reniers en Scheyvaerts tot bureelhoofd bevorderde en hun wedde vaststelde; dat, bij beslissing d.d. 28 Januari 1949, de Bestendige Deputatie der provincie Antwerpen weigerde hare goedkeuring te verlenen betreffende deze weddevaststellingen, « daar betrokkenen niet de nodige voorwaarden vervullen voor het bekomen van de graad van bureelhoofd »; dat deze beslissing aan de verzoekster betekend werd op 3 Februari 1949; dat verzoekster tegen deze beslissing beroep heeft ingesteld op 8 Maart 1949 bij de Regent; dat dit beroep bij besluit van de Regent d.d. 23 Mei 1949 niet ontvankelijk werd verklaard op grond van het derde lid van artikel 13 van de wet van 21 December 1927 betreffende de beroepsklerken, technische bedienden, politieagenten en, in 't algemeen, al de aangestelden der gemeenten en der daarvan afhangende besturen; dat luidens dit artikel de bezwaren aan de hoge overheid, op straf van vervallenverklaring, ingediend worden binnen de maand na de betekening der beslissing; dat het bestreden besluit van de Regent aan de Commissie van Openbare Onderstand werd overgemaakt voor kennisgeving van 4 Juni 1949;

Overwegende dat verzoekster terecht inroept dat, luidens het vierde lid van artikel 13 van bovenvermelde wet van 21 December 1927, de beslissing van de Koning aan de beroeper dient betekend binnen dertig dagen volgende op de dag der ontvangst van zijn beroep; dat de uitoefening van de tutelaire macht een uitzonderlijk karakter draagt ten opzichte van de autonomie der commissies van openbare onderstand, en daarom binnen de aan de tutelaire overheid opgelegde perken moet geschieden; dat de bestreden beslissing betekend werd 86 dagen na de ontvangst van het ingesteld beroep; dat derhalve aan de bij het vierde lid van artikel 13 van de wet van 21 December 1927

opgelegde vereiste niet werd voldaan; dat de tegenpartij derhalve de haar verleende bevoegdheid heeft overschreden,

BESLUIT :

Artikel 1. — Het besluit van de Regent d.d. 23 Mei 1949 is vernietigd.

Artikel 2. — Dit arrest zal bij uittreksel en in dezelfde vormen als het vernietigd besluit bekendgemaakt worden.

Artikel 3. — De betaling van het recht van 300 fr., wegens kosten, valt ten laste van de Staat.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 4 December 1950.

Voorzitter : M. Thienpont.
Raadsheren : M.M. van Wetter en Belpaire.
O. M. : M. Matthys, substituut Procureur-Generaal.
Advocaten : Mrs. Van Lauwe en Waterblee.

Burgerlijke rechtsvordering. — Betekening van akte van hoger beroep aan een inmiddels overleden tegenpartij. — Nietigheid dezer akte. — Niet-toepasselijkheid van de artikelen 173, lid I en 344 Rv.

Betekening van een akte van hoger beroep aan een inmiddels overleden tegenpartij. Die akte is nietig.

Art. 173, lid 1, Rv., is niet van toepassing op een dergelijk geval.

Art. 344 Rv. is alleen van toepassing, wanneer een van partijen overlijdt in de loop van het geding; het betreft niet een nieuw geding in hoger beroep.

De akte van hoger beroep had aan de erfgenamen van de overleden partij moeten betekend worden.

Hij, die een geding aanhangig maakt, moet zich zekerheid verschaffen omtrent het bestaan van de tegenpartij.

Wwe Demunster-Callewaert en consorten t/ Callewaert, Oscar.

Overwegende dat 1 Februari 1950 de oorspronkelijke verweerders een akte van hoger beroep lieten betekenen aan Oscar Callewaert, oorspronkelijke eiser, tegen een verstekvonnis dd. 16 November 1949, dat aan verweerders beval een bijzonder legaat af te leveren aan deze laatste, die, zoals blijkt uit een overgelegd ambtelijk bescheid, reeds overleden was 1 Januari 1950;

Overwegende dat in hun eerste besluiten vóór het Hof, de erfgenamen van Oscar Callewaert met reden de nietigheid van de beroepsakte opwerpen;

Overwegende dat appellanten ten onrechte art. 173, 1ste alinea, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering inroepen en doen gelden dat het niet bewezen is dat de beweerde nietigheid de belangen van de tegenpartij schaaft;

Dat immers die wetsbepaling niet van toepassing is op waar het gaat om de niet ontvankelijkheid van huidige hoger beroep (Verslag aan de Koning, betreffende het Koninklijk Besluit nr 3000 dd. 30 Maart 1936).

Overwegende dat appellanten even vergeefs art. 344 van voormeld wetboek opwerpen;

Dat, inderdaad, dit artikel alleen toepasselijk is wanneer het overlijden van een der partijen geschiedt in de loop van een geding; dat het niet betreft een nieuw geding in hoger beroep en dat de dood niet diende te worden aangezegd; dat de akte van hoger beroep aan

de erfgenamen van de oorspronkelijke aanlegger moest betekend worden; dat hij die een geding aanhangig maakt, zich behoort te vergewissen van het bestaan van de tegenpartij (Pand. Belges, V° Reprise d'instance, nr 75),

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935, gehoord in openbare terechtzitting het eensluidend advies van de heer Substituut Procureur Generaal Matthijs, zegt dat de akte van beroep dd. 3 Februari 1950 nietig is, verklaart het hoger beroep niet ontvankelijk en verwijst appellanten in de kosten van de aanleg.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer bis. — 13 December 1950.

Voorzitter : M. Van Camp.

Rechters : MM. Carsau en J. Verhaegen.

Advocaten : Mrs. Bruneel en Castille.

Huur en verhuur. — De verhuurder is niet verplicht tot vernieuwing van het dak van het verhuurde gebouw, omdat zij niet valt onder het in art. 1719/2° B.W. bedoelde onderhoud, noch onder de in art. 1720, lid 2 B.W. bedoelde herstellingen, doch met het totale verlies in de zin van de artikelen 1722 en 1741 B.W. dient te worden gelijkgesteld.

De door sleet en ouderdom noodzakelijk geworden vernieuwing van het dak van het verhuurde gebouw valt niet onder het in artikel 1719 2° B. W. bedoelde onderhoud noch onder de in artikel 1720, lid 2, B. W. bedoelde herstellingen. Met totale vernietiging of verlies in de zin van de artikelen 1722 en 1741 B. W. van het gehuurde dient te worden gelijkgesteld zodanig verval van het verhuurde goed, dat het huurgenot waartoe het bestemd was, zonder vernieuwingswerken niet meer kan uitgeoefend worden. De vraag of zulks het geval is staat ter vrije beoordeling van de rechter over de feiten.

De verhuurder is derhalve niet verplicht tot vernieuwing van het dak. Zonder belang is in casu de vraag, of de sleet aan het gebouw moet toegeschreven worden aan de schuld van de verhuurder of van de huurder dan welk aan overmacht, daar de beantwoording van deze vraag alleen van belang zou kunnen zijn om te bepalen of al dan niet schade-loosstelling verschuldigd is.

Wwe Van den Bosch-Casteleyn t/ N.V. J. van Montfort.

Gezien de gedingstukken, o.m. 1° het in regelmatige vorm voorgebrachte vonnis, waartegen beroep, gewezen door de Vrederechter van het eerste kanton Antwerpen in dato 22 Februari 1950; 2° de geboekte en hieraan gehechte beroepsakte, betekend door deurwaarder Fr. Aerts te Antwerpen in dato 2 Mei 1950;

Overwegende dat de procedure regelmatig is naar de vorm en tijdig werd ingesteld, dat zij dienvolgens ontvankelijk dient te worden verklaard;

1. Overwegende dat geïntimeerde huurster is van een werkhuis, gelegen te Antwerpen, Ceulemansstraat, 24/30, in eigendom toebehorende aan beroepster;

Dat beroepster — oorspronkelijk aanlegster, thans geïntimeerde — oorspronkelijk verweerster had gedagvaard ten einde betaling te bekomen van achter-

stallige huur; dat geïntimeerde bij tegeneis vorderde dat beroepster zou veroordeeld worden tot het vernieuwen van het dak van het door geïntimeerde in huur genomen gebouw;

Dat enkel hoger beroep ingesteld is tegen het vonnis van 22 Februari 1950, dat slechts uitspraak doet over de oorspronkelijke tegeneis, betrekking hebbend op de herstelling of vernieuwing van het dak;

2. Overwegende dat uit de vaststellingen van de door de eerste rechter aangestelde deskundige blijkt dat bedoeld dak niet meer degelijk te herstellen is, maar geheel vernieuwd dient te worden; dat deze feitelijkheid door geen enkel der partijen wordt betwist;

Overwegende dat de deskundige de kostprijs dezer vernieuwing met eternit-golfplaten beraamt op 105.500 frank, terwijl hij op 1 Augustus 1939 slechts 33.400 frank zou belopen hebben;

Overwegende dat beroepster zich in eerste aanleg bereid verklaarde tot de hernieuwing van het dak over te gaan op voorwaarde dat geïntimeerde in de kostprijs zou tussenkomen in het deel dezer kosten, dat de verhouding van de huurverhoging ten opzichte van het jaar 1939 zou overtreffen, zulks bij toepassing van artikel 12/2 der uitzonderingswetgeving op de huurovereenkomsten; dat dit gedeelte der kosten aldus 48.720 frank bedraagt;

Overwegende dat de eerste rechter deze stelling van beroepster aanvaardde, doch van oordeel was dat geïntimeerde enkel tot tussenkomst voor een gedeelte van deze 48.720 frank kon veroordeeld worden, « rekening houdend met de toestand van partijen, de aard der werken en de tijdspanne gedurende dewelke « geïntimeerde » nog in het gehuurde zal kunnen blijven »; dat hij de bijdrage van geïntimeerde bepaalde op 25.000 frank;

3. Overwegende dat beroepster tegen deze beslissing in hoger beroep is gegaan omdat dergelijke beslissing volgens haar thesis in feite er op neerkomt haar te verplichten haast gans het verhuurde goed te vernieuwen, verplichting tot dewelke zij door geen enkele wettekst kan gedwongen worden;

Overwegende dat dient te worden opgemerkt dat beroepster ten overstaan van dit geschilpunt, in de loop van het geding, verschillende stellingen heeft ingenomen; dat zij nl. in eerste aanleg aanvankelijk aan geïntimeerde artikel 4 van het huurcontract tegenwierp, waarin werd overeengekomen dat alle reparatiën en onderhoudskosten van het dak ten laste vallen van de huurster; dat zij, na nederlegging van het deskundig verslag, waarin uitdrukkelijk wordt vooropgesteld dat van herstellen geen sprake meer kan zijn, gezien de ouderdom en de sleet van het dak, maar enkel en alleen van een ganse vernieuwing, inziende dat bijgevolg blijkbaar genoemd artikel 4 der huurovereenkomst niet van toepassing kan geacht worden, zich akkoord verklaarde de vernieuwing te zullen uitvoeren, onder de uitdrukkelijke voorwaarde van tussenkomst in de kosten door geïntimeerde, zoals hoger aangestipt, dat zij ten slotte thans, bij instantie van beroep, na vastgesteld te hebben dat de eerste rechter geïntimeerde niet voor het volle door haar gewenste bedrag veroordeeld heeft, opwerpt dat zij door geen enkele wettekst kan gedwongen worden tot de vernieuwing van het verhuurde over te gaan;

4. Overwegende dat het er bijgevolg thans op aankomt te bepalen : 1° welke betekenis dient te worden gehecht aan de bepaling van paragraaf 2 van artikel 1719 B. W., en 2° de uit te voeren werken, zoals beschreven in het deskundig verslag, al dan niet dienen

te worden aangezien als « onderhouds- en herstellingswerken » zoals bedoeld door genoemd artikel 1719 B. W., dat immers, in bevestigend geval, 1° de verhuurder hiertoe op de vordering van de huurder kan gedwongen worden bij toepassing van artikel 1719 B. W., en 2° huurder bij toepassing van artikel 12, paragraaf 2 der uitzonderingswetgeving in zake huishuurovereenkomsten, kan veroordeeld worden om een gedeelte van de herstellingskosten te dragen;

A. Overwegende dat de artikelen 1719 2° en 1720 lid 2 B. W. de verhuurder de verplichting opleggen de verhuurde zaak in goede staat van onderhoud te behouden en er dienvolgens de nodige herstellingen aan toe te brengen;

Dat deze verplichting het logisch gevolg is van het huurcontract, waarbij immers de verhuurder zich verbonden heeft tegen betaling van de huurprijs door de huurder deze het genot te verschaffen van de verhuurde zaak; dat de herstellingen dus steeds in rechtstreeks verband dienen te staan met de instandhouding van het genot van de gehuurde zaak;

Overwegende dat de verhuurder echter niet gehouden is tot de vernieuwing of de heroprichting van de verhuurde zaak; dat immers de verplichting tot het verschaffen van het gebruik en het genot over de verhuurde zaak ophoudt, zodra de verhuurde zaak zelf ophoudt te bestaan;

Dat van dit principe toepassing gemaakt wordt door de artikels 1741 en 1722 B. W., waarbij wordt bepaald, dat niet alleen bij geheel, maar ook bij gedeeltelijk verlies van de verhuurde zaak, zij het ook door toeval of overmacht, het huurcontract een einde neemt, tenzij de verhuurder in dit laatste geval zich tevreden stelt met wat van het vernielde nog overblijft, met recht op vermindering van de huurprijs, dat in elk geval de verhuurder niet verplicht is het vernielde of verloren gegane weder op het richten of te vernieuwen;

Dat de vraag aan wie het totaal of gedeeltelijk verlies der zaak toe te schrijven is — aan toeval of overmacht (artikel 1722) — of aan de fout van de verhuurder of van de huurder (artikel 1741), enkel van belang is om te kunnen vaststellen of er al dan niet recht op schadeloosstelling bestaat (Laurent, XXV, 110-113, 401-406; Baudry-Lacantinerie, XVIII, 354, 369; De Page, IV);

B. Overwegende, in casu, dat de noodzakelijkheid van uit te voeren werken volgens deskundig advies te wijten is aan de normale sleet en ouderdom van het verhuurde gebouw;

Dat de vraag of de sleet en de ouderdom gelijk dienen gesteld te worden met het totale verlies van het verhuurde goed, bevestigend dient beantwoord te worden;

Dat de rechtsleer en de rechtspraak immers aan nemen dat met totale vernietiging of verlies dient te worden gelijkgesteld zodanig verval der zaak dat het huurgenot, waartoe zij bestemd was, zonder vernieuwingswerken niet meer kan uitgeoefend worden, dat de beoordeling van dergelijke omstandigheid een feitelijke kwestie is, onderworpen aan het soevereine oordeel van de rechter (De Page, IV, n°s 593, 641; Rép. prat. V°, Bail à loyer, n° 81; Vonnis Antwerpen, 1e bis, dd. 13.11.1950, inzake N.V. Mathieu t/ Cocks & De Clercq);

Dat, gelet op het aangehaalde advies van de deskundige en hoewel het verhuurde gebouw in feite nog niet totaal vernield of verloren is gegaan in de enge betekenis van het woord, huidig geval nochtans hiermede gelijk dient gesteld te worden, daar zonder volledige vernieuwings- en verbouwingswerken het gebouw door geïntimeerde niet meer doelmatig kan gebezigd worden;

Dat immers, waar het in de praktijk, in de toepassingsgevallen voorzien door artikel 1719, al. 2, in het algemeen gaat over de herstelling van wel bepaalde, grotere of kleinere, onderdelen van de verhuurde zaak (b.v. een gedeelte van het dak als b.v. de pannen, of de balken en dgl. — Pand. b., V° Grosses réparations, n° 4; De Page, IV, 592), de vereiste werken in huidig geval niet een herstelling, maar wel de vernieuwing van het ganse dak vergen, wat, gelet op diens verhouding tot het gebruik van de verhuurde zaak, nagenoeg neerkomt op de vernieuwing van de ganse verhuurde zaak;

Dat het, in casu, van geen belang is na te gaan of de sleet van het gebouw dient te worden toegeschreven aan de fout van de verhuurder of van de huurder, dan wel dient aangezien te worden als een geval van overmacht, daar het antwoord op deze vraag enkel van belang zou kunnen zijn om te bepalen of gebeurlijk al dan niet schadeloosstelling zou verschuldigd zijn — wat niet het voorwerp is van huidig geding;

Overwegende dat het in deze omstandigheden niet mogelijk is de verhuurder te verplichten tot de uitvoering der in het deskundig verslag beschreven werken, daar deze niet kunnen ondergebracht worden onder de in artikel 1719 2° B. W. voorziene werken;

Om deze redenen,

De Rechtbank, rechtdoende in hoger beroep en op tegenspraak;

Alle verdere en strijdige besluiten verwerpend;

Verklaart het ingestelde beroep ontvankelijk en gegrond;

Dienvolgens vernietigt het bestreden vonnis en, opnieuw rechtdoende, verklaart de door geïntimeerde als oorspronkelijke verweerster ingestelde tegeneis onontvankelijk;

Wijst deze af;

Veroordeelt geïntimeerde tot de kosten van beide instantiën.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

4e Kamer. — 26 Januari 1950.

Alleenzettelend rechter : M. P. Struye.

O. M. : M. Van Hauwaert.

Belastingen. — Verzet tegen dwangbevel en beslaglegging. — Tegen wie te richten? — Bevoegde rechter ratione loci.

De dagvaarding tot verzet tegen dwangbevel en beslaglegging tot inning van belastingen moet gericht worden tegen de ontvanger der rechtstreekse belastingen, die krachtens art. 10 van de comptabiliteitswet van 15 Mei 1846 verantwoordelijk is voor het innen der belastingen, waarvan de heffing aan hem is toevertrouwd en tegen de instrumenterende deurwaarder, niet tegen de staat.

Het tegen de staat gericht verzet is derhalve niet ontvankelijk.

Ratione loci is alleen bevoegd de rechter van de plaats van vestiging van de ontvanger, resp. van de deurwaarder.

N.V. Schelfhout t/ Belgische staat, Vandeputte en Korte.

Overwegende dat de eisende partij door exploit be hoorlijk geboekt d.d. 31 October 1949 van deurwaarder

Oscar Van der Haeghen en d.d. 5 November 1949 van deurwaarder Aimé Van Puyvelde te St. Niklaas-Waas verzet aantekend heeft tegen het commandement dat haar, door deurwaarder Zeghers van St. Niklaas op 6 Juli 1949 betekend werd alsook tegen het Proces-Verbaal van uitvoerend beslag, betekend op 9 September 1949 door deurwaarder Frans Korte;

Dat de eis er toe strekt het commandement en de beslaglegging van gener waarde te horen verklaren en in ieder geval te horen bevelen dat alle gebeurlijke uitvoering zou geschorst worden, tot na de beslissing van de heer Provinciale Directeur der belastingen;

Overwegende dat de eisende partij niet alleen de heer Raymond Vandeputte, ontvanger der rechtstreekse belastingen te Belsele, en de heer deurwaarder Frans Korte voor de Rechtbank gedagvaard heeft maar ook de Belgische Staat, vertegenwoordigd door de Heer Minister van Financiën te Brussel, vervolging en benaerstiging van de heer Directeur der rechtstreekse belastingen van de provincie Oost-Vlaanderen;

Overwegende dat de uitvoerende inbeslagneming, betekend door deurwaarder Frans Korte gedaan werd ten verzoeken van de heer Ontvanger Raymond Vandeputte; dat het de ontvanger der rechtstreekse belastingen is, die krachtens artikel 10 van de Wet van 15 Mei 1986 verantwoordelijk is voor het innen der belastingen, waarvan de heffing hem toevertrouwd wordt. Dat zulks buiten de bevoegdheid valt van de heer Provinciale Directeur der Belastingen en dat het verzet in casu slechts ontvankelijk zou zijn tegen de persoon op wiens verzoek de uitvoering geschiedde alsook tegen de instrumenterende deurwaarder. Dat in die omstandigheden het verzet voor zoveel het gericht is tegen de Belgische Staat als niet ontvankelijk voorkomt en dient verworpen te worden. (Zie Hof van Beroep Luik, 10 Mei 1893, Pas. 1893, II, 302 en Rechtbank Neufchateau, 5 April 1948, in zake Haegdorens t/ Rec. Contrib. te Bouillon niet uitgegeven; Hof van Beroep Brussel, 20 Juni 1925, Pas. 1926, II, 17 en vonnissen Rechtbank Gent, 4de burg. Kamer d.d. 20 October 1949 in zake Maatschap. Gezam. Naam Terryn t/ Belg. Staat en S.M. Sygex t/ Belg. Staat, niet uitgegeven);

Overwegende dat de verweerders in limine litis de onbevoegdheid ratione loci van deze Rechtbank opwerpen; dat aangezien de eis niet ontvankelijk is tegen de eerste verweerder, zijnde de Belgische Staat, dat in het litigieuze geval slechts de tweede en de derde verweerders in aanmerking komen om de bevoegdheid van de Rechtbank te bepalen; dat de heer ontvanger Vandeputte alsook de heer deurwaarder Korte, beide gehuisvest zijn in het gerechtelijk arrondissement Dendermonde; dat deze rechtbank bevoegd is om over deze eis te statueren; dat er nog dient opgemerkt te worden, dat bovendien de eisende partij haar maatschappelijke zetel in hetzelfde arrondissement heeft en dat het aldaar is dat het uitvoerend beslag gelegd werd;

Overwegende dat in die omstandigheden de Rechtbank van eerste aanleg te Gent zich ratione loci onbevoegd moet verklaren;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Gelet op de artikelen 2, 37 en 41 van de Wet van 15 Juni 1935;

Gehoord de heer W. Van Hauwaert, Substituut-Procureur des Konings, in zijn eensluidend advies, alle andere en strijdige besluiten van de hand wijzende, rechtdoende op tegenspraak, zegt voor recht dat de eis, voor zoveel hij gericht is tegen de Belgische Staat,

vertegenwoordigd door de Heer Minister van Financiën, vervolg en benaerstiging van de heer Provinciale Directeur der rechtstreekse belastingen, niet ontvankelijk is; verklaart zich verder onbevoegd ratione loci voor zoveel de eis gericht is tegen de heer Ontvanger der belastingen Raymond Vandeputte en de

Verwijst de eisende partij in de kosten van het geding, heer Deurwaarder Frans Korte;

CORRECTIONELE RECHTBANK TE LEUVEN

3e Kamer. — 19 October 1950.

Alleenzettelende rechter : M. Rubbrecht.

O. M. : M. Convents.

Verjaring in strafzaken. — Verschillende strafbare feiten die samen een enkel voortgezet misdrijf uitmaken. — Bepaling van het vertrekpunt der verjaring voor ieder feit afzonderlijk.

Wanneer verschillende strafbare feiten uit een en hetzelfde misdadig opzet volgen, betekent dit niet dat de verjaring voor al de feiten slechts zou beginnen te lopen vanaf het ogenblik waarop het laatste feit gepleegd werd. Het vertrekpunt van de verjaring moet voor ieder feit afzonderlijk volgens de gewone regelen worden bepaald.

O. M. / Timmermans.

Verzet des verdachten tegen een vonnis dezer Rechtbank d.d. 25 Mei 1950, dat ten aanzien van de feiten 1 a, 1 b en II de publieke vordering uitgedoofd heeft verklaard door verjaring en dat verdachte wegens de feiten 1 c, III a en III b verwijst tot een gevangenisstraf van vijf maanden en een geldboete van honderd frank, welke, vermeerderd met zestig opdecieimen, gebracht is op zeven honderd frank of een vervangende gevangenisstraf van acht dagen en tot de kosten op grond dat hij te Korbeek-Lo, kanton Leuven, of elders in het rijk, geldsommen, die hem overhandigd waren op voorwaarde ze terug te geven of er een bepaald gebruik van te maken, bedrieglijk, hetzij verduisterd hetzij verspilld heeft, namelijk :

I. ten nadele van Goddé Felix

a) tussen 1 October 1945 en 1 Januari 1946 : fr. 2504.00

b) tussen 1 Januari 1946 en 1 April 1946 : fr. 3954.00

c) tussen 1 Juli 1946 en 1 October 1946 : fr. 1618.00

II. ten nadele van Godé Prosper

tussen 1 October 1945 en 1 Januari 1946 : fr. 2533.00

III. ten nadele v. Vanderwegen Guillaume

a) op 4 Juli 1946 : fr. 5437.00

b) tussen 1 April 1947 en 1 Juli 1947 : fr. 2210.00

Overwegende dat het verzet regelmatig is, de Rechtbank ontvangt het en, er over beslissende :

Overwegende wat de feiten I C, III a en III b der telastlegging aangaat, de verjaring der publieke vordering gestuit is door het kantschrift d.d. 23 Mei 1949, waarbij de Procureur des Konings te Leuven de Commissaris bij de rechterlijke opdrachten met een onderzoek belastte;

Over de klacht welke Goddé Felix tegen verdachte had ingediend :

Overwegende wat de feiten Ia, Ib en II der telastlegging aangaat, dat er geen enkele stuitingsakte van de verjaring der publieke vordering binnen de eerste drie jaren volgende op de data dezer feiten bestaat;

Overwegende dat het Openbaar Ministerie in zijn schriftelijke vordering aan de Raadkamer de stelling verdedigt dat geen enkel der telastgelegde feiten verjaard is, vermits al deze feiten uit hetzelfde opzet volgen en slechts een enkel voortgezet misdrijf uitmaken zodat de verjaringstermijn vanaf het laatste feit begint te lopen;

Overwegende dat de wet geen bepaling van het zogenaamd voortgezet misdrijf bevat, doch de rechter gewoon is slechts een enkele straf op te leggen, wanneer hij vaststelt dat onderscheiden feiten uit hetzelfde opzet gesproken zijn; dat deze rechtspraak berust op een analogie met het geval van ééndaadse samenloop, voorzien door art. 65 Wetboek van Strafrecht;

Overwegende dat uit deze rechtspraak, hoe gewettigd zij ten aanzien van de straftoemeting ook moge wezen, ten onrechte afgeleid wordt dat verschillende feiten, die uit hetzelfde opzet volgen, als één misdrijf dienen te worden beschouwd, dat slechts voltooid is bij het plegen van het laatste feit; dat deze opvatting immers een fictie is die niet met de werkelijkheid strookt;

Overwegende dat ook bij de zogenaamde voortgezette misdrijven ieder der bewezen verklaarde feiten al de essentiële bestanddelen van het misdrijf verenigt en afzonderlijk strafbaar is, als de Rechter zulks geraden acht; dat het voor de mogelijkheid om de dader te vervolgen en te straffen onverschillig is of men één of meer of al de door hem gepleegde feiten heeft ontdekt, daar ieder feit op zichzelf een misdrijf uitmaakt;

Overwegende dat de éénheid van de opgelegde straf in deze gevallen uitsluitend berust op de louter feitelijke beoordeling van het opzet waarmede de dader handelde;

Overwegende echter, dat het een vooraf te onderzoeken vraag is of de verjaring is ingetreden en dat men niet meer mag nagaan met welk opzet reeds verjaarde feiten gepleegd werden; dat de regelen betreffende de verjaring der publieke vordering tot de openbare orde behoren en niet buiten werking gesteld mogen worden door de louter feitelijke overweging dat er eenheid van opzet bestaat, hetgeen een voorwendsel zou kunnen worden om verjaarde feiten alsnog te vervolgen;

Overwegende derhalve dat de Rechtbank zich niet meer mag uitspreken over het opzet, waarmede de feiten Ia, Ib en II der huidige telastlegging werden gepleegd, daar de verjaring voor deze feiten respectievelijk is bereikt op 1 Januari 1949 en 1 April 1949, terwijl de eerste daad van sluiting van 23 Mei 1949 dagtekent;

Overwegende verder, dat de sub Ic, III a en III b telastgelegde feiten bewezen zijn;

Overwegende dat de verschillende misdrijven sub Ic, III a en III b uit één en hetzelfde opzet gesproken zijn en er dus voor deze misdrijven slechts één straf dient te worden opgelegd;

Overwegende dat het verstek aan de eiser in verzet te wijten is;

Om deze redenen,

en bij toepassing van de artikelen 1 der wet van 9 Maart 1908, 22-24 en 26 der wet van 17 April 1878, 491-65-40-38 van het Wetboek van Strafrecht; 194-

187-188 van het Wetboek van Strafvordering, 2, 11, 12, 13, 14, 31, 32, 34, 35, 36, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935, door de Heer alleenzetelende rechter aangeduid;

Verwijst de Rechtbank de verdachte wegens de feiten Ic, III a en III b tot een gevangenisstraf van vijf maanden

NOOT: De rechtspraak is in tegenovergestelde zin gevestigd. Zie Verbr., 17 April 1950, *Pas.*, 1950, I, 553 en de noot; Verbr., 13 Januari 1943, *Pas.*, 1943, I, 18. — Ook: J. Simon, *Strafvordering*, Brussel, 1949, I, bl. 153; G. Schuind, *Traité pratique de droit criminel*, 3e druk (nieuwe oplage), Brussel, 1944, II, bl. 105; F. Collin, *Strafrecht*, Brussel, 1948, bl. 150-151; Braas, *Précis de procédure pénale*, 3e druk, Brussel-Luik, I, 1950, bl. 105; G. Vidal - J. Magnol, *Cours de droit criminel et de science pénitentiaire*, 9e druk, Parijs, 1949, I, bl. 131-132 en II, bl. 1016; R. Garraud, *Traité théorique et pratique du droit pénal français*, dl. I, 3e druk, Parijs, 1913 (nieuwe oplage, 1930), bl. 251-252.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

7e Kamer. — 19 Juli 1950.

Voorzitter: M. Poignard.

Referendaris: M. Beckers.

Advocaten: Mrs Schöller en Meeus.

Onerlijke mededinging. — Medeplichtigheid van derde aan de overtreding ener contractuele verbintenis door contractant. — Bradage.

Verkoop van Solo-maragarine door winkelier tegen lagere prijs dan die op de pakjes voorgescreven.

Aldus handelend heeft de winkelier zich schuldig gemaakt aan medeplichtigheid aan contractbreuk door zijn leveranciers, die zich immers jegens de fabrikant verbonden hadden niet tegen lagere prijs dan de vastgestelde te verkopen.

Door zijn handelingen heeft hij een aanslag gepleegd op de waarde van het merk in de ogen van verbruikers en detaillanten en op het eigendomsrecht van de fabrikant door dat recht niet te eerbiedigen.

Veroordeling tot schadevergoeding en publicatie van het vonnis.

N.V. Belgische Margarine-Unie /t Fr. Cauwenberghs.

Gezien de geboekte en betekende inleidende dagvaarding van 6 April 1949;

Aangezien de eis gegrond is;

Aangezien inderdaad een bijzonder duidelijke en ondubbelzinnige vermelding op ieder pakje en dus ook op de pakjes, aangekocht door verweerder, de aandacht van ieder koper vestigt op de opgelegde prijs;

Aangezien alle cliënten van aanlegster zich verplichten persoonlijk voor zich zelf alsmede voor hun afnemers geen enkel der producten van aanlegster te verkopen of te koop aan te bieden, in het klein, beneden de door aanlegster vastgestelde prijzen;

Aangezien verweerder dit alleszins wist door de vermelding op de door hem aangekochte pakken Solo;

Aangezien verweerder niet kan betwisten dat hij

aan deze verplichting om de vastgestelde prijs te eerbiedigen, niet heeft voldaan;

dat inderdaad ingevolge de betoonde onwil, het feit door deurwaarder werd geconstateerd met hernieuwde verwittiging, dat een tweede verwittiging vervat was in de dagvaarding, dat hij niettegenstaande al deze verwittigingen steeds voortgaat te braderen;

Aangezien verweerder bijgevolg onmogelijk kan doen aannemen dat hij niet wist dat de prijs dor Solomargarine vastgesteld was;

Aangezien bijgevolg verweerder zich heeft schuldig gemaakt aan medeplichtigheid aan contractbreuk; dat inderdaad verweerder door medeplichtigheid zijn leveranciers heeft bijgestaan en bijstaat om aan hun contractuele verplichtingen te ontkomen en zich also schuldig heeft gemaakt en nog maakt aan het onvolkomen misdrijf van oneerlijke mededinging;

Aangezien inderdaad verweerder door zijn handelingen een aanslag pleegt op de waarde van het merk in de ogen der verbruikers, evenals der détaillanten, en tevens een aanslag pleegt op het eigendomsrecht van aanlegster door dit recht niet te eerbiedigen;

Aangezien ten andere het feit dat verweerder weigert de namen van zijn leveranciers te vermelden en het feit dat hij volhardt in zijn dumping of in zijn verstandhouding met een leverancier, die schuldig is aan contractbreuk, er toe nopen aan te nemen dat verweerder niet te goeder trouw is;

Aangezien ten andere, indien zelfs een ogenblik kan aangenomen worden dat verweerder te goeder trouw gehandeld heeft — quod non — dan nog had hij zijn handelingen moeten stopzetten van af het ogenblik dat de fabrikant Belgische Margarine Unie hem van deze verplichting om niet onder de vastgestelde prijs te verkopen, had op de hoogte gesteld;

Aangezien bijgevolg ofwel aanlegster hem op de hoogte heeft gesteld van deze verplichting, en dan is verweerder verantwoordelijk rechtstreeks en volledig, ofwel heeft aanlegster hem niet op de hoogte gesteld, en dan is verweerder nog verantwoordelijk omdat hij zich medeplichtig heeft gemaakt aan de overtreding vanaf het ogenblik dat hij kennis gekregen heeft van deze verplichting en aangemaand is geworden deze verplichting te eerbiedigen;

Aangezien de aan aanlegster berokkende schade ex aequo ot bono kan geschat worden op 2.500 frank;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Maakt melding dat de bepalingen van artikel 2 van de wet van 15 Juni 1935 in acht genomen werden;

Veroordeelt verweerder om wegens oneerlijke mededinging aan aanlegster te betalen de som van 2.500 frank met de gerechtelijke intresten vanaf 6 April 1949;

Veroordeelt eveneens verweerder tot publicatie van dit vonnis in twee dagbladen, naar keuze van aanlegster met veroordeling tot de kosten dezer publicatie, inbegrepen kosten van vertaling, deze kosten zijnde invorderbaar op vorlegging van de desbetreffende factuur of staat;

Wijst het overige van de eis van aanlegster af;

Veroordeelt verweerder tot de kosten des geding;

Verklaart het vonnis, behoudens de verwijzing in de kosten, uitvoerbaar, niettegenstaande beroep en zonder borgstelling.

NOOT: Bovenstaande beslissing inzake « bradage » is, voor zover ons bekend, de eerste sinds het einde van de oorlog.

Over het vraagstuk van de prijshandhaving buiten contract bij de verkoop van merkartikelen, zie men o.a.: M. Hoornaert, La Politique des prix imposés, 1939; J. Limpens, Prijshandhaving buiten contract bij verkoop van merkartikelen, 1943; Desolre G., Prijshandhaving bij merkartikelen, R.W. 1938-1938, 1217; J. Dautricourt, Vastgestelde prijzen en prijssschending. Een oplossing, R.W. 1939-1940, 177; L. Fredericq, Traité de droit commercial belge, II, 1947, n^{os} 191-198; Rb. v. Kph. St Niklaas, 25 Augustus 1936, R.W. 1936-1937, 295; Rb. v. Kph. Kortrijk, 10 Januari 1937, R.W. 1936-1937, 1244; Rb. v. Kph. Oostende, 14 Juli 1938, R.W. 1938-939, 558; Rb. v. Kph. St Niklaas, 5 Mei 1938, R.W. 1937-1938, 1798; Hof Gent, 1 Mei en 14 Juli 1939, R.W. 1939-1940, 122 en 202; Hof Brussel, 2 Juni 1939, R.W. 1939-1940, 818.

Over de aansprakelijkheid van een derde die zich schuldig maakt aan medeplichtigheid van de overtreding van een contractuele verbintenis door een contractant, zie men o.a. Verbr. 24 November 1932, Pas. 1933, I, 19, en de conclusie van procureur-generaal P. Leclercq; Hof Brussel, 26 Mei 1948, R.W. 1947-1948, 1312; Hof Gent, 19 April 1950, en Rb. v. Kph. Gent, 30 Juli 1949, R.W. 1950-1951, 258 en 261, met noot van J. M. Moereels; Fredericq, op. cit. n^o 195; Pirson et de Villé, Traité de la responsabilité civile extra-contractuelle, II, n^{os} 471 v.; Dabin et Lagasse, Examen de jurisprudence (1939 à 1948), Rev. crit. de jurisprudence belge, 1949, p. 60, n^o 20; De Page, Traité élémentaire de droit civile belge, I, n^o 122; Ripert, Traité élémentaire de droit civil de Marcel Planiol, II, n^{os} 544 v., 938.

VREDEGERECHT TE HASSELT

14 November 1950.

Rechter: M. Kemp.

Advocaten: Mrs Hendrickx en Koninckx.

Dagvaarding voor vrederechter. — Termijn van dagvaarding (art. 5 Rv.). — Dag van verschijning is een «vrije» dag.

Uit de bewoordingen van art. 5 Rv. moet worden afgeleid, dat de wetgever de dag van verschijning voor de vrederechter als vrij beschouwt.

In casu heeft eiser in verzet naar de geest der bepalingen van art. 1039bis Rv. echter over de wettelijke termijn beschikt om zijn verdediging voor te bereiden en voor te dragen.

Veroordeling van verweerder in verzet wegens te laat uitgebrachte dagvaarding in de kosten van de betekening van het verstekvonnis alsmede in die van het verzet.

Vincken L. t/ Kenis J.

Aangezien het verzet ontvankelijk is;

Aangezien aanlegger in verzet opwerpt dat er tussen de dag der inleidende dagvaarding en de dag der 1^o verschijning der zaak geen drie vrije dagen zijn geweest;

Aangezien weliswaar artikel 1033 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering herhaalt dat de dag van de akte niet in de termijn is begrepen, maar wel de vervaldag, indien deze niet als vrij wordt bepaald;

Aangezien echter voor het bepalen als «vrij» de wetgever geen speciale bewoording eist;

Aangezien, voor wat betreft de dagvaarding voor de Vrederechter, de Wetgever uitdrukkelijk voorziet dat de drie dagen moeten verlopen tussen de dag van de dagvaarding en de dag voor de verschijning;

Aangezien uit deze bewoordingen dient te worden besloten, dat de wetgever de termijn van verschijning voor de Vrederechter vrij beschouwt;

Aangezien over de grond der zaak uitspraak dient te worden gedaan gezien in het licht en naar de geest der bepalingen van artikel 1039bis van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, aanlegger op verzet thans over de wettelijke termijn heeft beschikt om zijn verdediging voor te bereiden en voor te dragen;

Aangezien aanlegger op verzet geen elementen heeft bijgebracht waaruit enig recht op het goed in geschil zou zijn gebleken;

Aangezien wegens te laat uitgebrachte inleidende dagvaarding verweerder op verzet dient te worden verwezen tot de kosten van de betekening van het vonnis waartegen verzet alsmede tot de kosten van het verzet;

.....

BIBLIOGRAPHIE

Mr J. H. P. BELLEFROID: Inleiding tot de rechtswetenschap in Nederland. - Zesde, herziene druk. - Dekker & Van de Vegt N.V., Nijmegen, Utrecht. 1950. - 216 p.

Van het zeer gekend werk van Prof. Bellefroid « Inleiding tot de rechtswetenschap in Nederland » is thans een zesde druk verschenen. Het succes van dit voortreffelijk werk is ten volle verdiend, daar er moeilijk een betere algemene inleiding op het gebied van het recht te vinden is.

De tekst is weinig gewijzigd geworden, doch bij enkele hoofdstukken werd hij aangevuld en problemen zoals de Nederlands-Indonesische Unie en de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie werden ter sprake gebracht.

Georges de FROIDCOURT. — *Le tribunal révolutionnaire de Liège, 1794-1795*. — Parijs, Bibliothèque d'Histoire révolutionnaire des Annales Historiques de la Révolution française, 1950, 234 p.

De Luikse advocaat-generaal, de heer G. de Froidcourt, die reeds talloze studies in het licht gaf over het Luikse recht, heeft thans een merkwaardig boek gepubliceerd over het *Tribunal criminel révolutionnaire*, dat te Luik fungeerde in de jaren 1794 en 1795. Als basis voor zijn studie bezigde de auteur het door hem op de zolder van het oud paleis te Luik teruggevonden originele *registre des jugements*, dat hij confronteerde met het *registre des délibérations*, en aangevuld door te Parijs en elders bewaarde op het *Tribunal révolutionnaire* betrekking hebbende documenten.

Het eindbesluit, waartoe men komt, na lezing van dit merkwaardig boek, is dat men ongelijk heeft de Franse Revolutie ten onzent — althans wat Luik betreft — altijd eenzijdig zwart af te schilderen. De leden van deze revolutionaire rechtbank waren weliswaar juristen, dat voelt men wel onmiddellijk, maar vóór alles waren het rechtvaardige en oprechte mensen. Zij hebben, met grote nauwgezetheid, de nieuwe rechtsprincipes, een nieuwe, gemakkelijke en vlugge procedure en eenvoudige, menselijke wetten toegepast.

L. Th. Maes.

Pierre RECHT. — *Les biens communaux du Namurois et leur partage à la fin du XVIII^e siècle*. — Brussel, E. Bruylant, 1950, 288 p.

In België zijn er thans nog 100.000 ha. onbebouwde gronden, waarvan er 20.000 zonder buitengewone werken zouden kunnen vruchtbaar worden gemaakt. Het probleem der gemeentegronden heeft in België dan ook geen practisch nut meer.

De heer Dr Pierre Recht, leraar aan het Agronomisch Instituut te Gembloux, heeft in onderhavige studie de edicten betreffende de gemeentegronden, zowel in Frankrijk als in de Oostenrijkse Nederlanden bestudeerd en is tot het beesluit gekomen dat er in de grote landbouwrevolutie der tweede helft der 18^e eeuw een strijd is gevoerd tegen de collectieve rechten ten voordele der bebouwingen en de rechten van het individuele eigendom.

Het Franse edict dateert van 1769; dat van Henegouwen uit 1757, en het eerste edict uit Namen dateert van 1765. Het tweede edict, uit 1773, werd afgeschaft in 1790. Dit edict, dat de auteur speciaal ontleedde, kan ingeschakeld worden in het gehele systeem der juridische hervormingen, ingegeven door het physiocratische. Deze hervorming draagt dan ook kennelijk het kenmerk van haar tijdperk: het is daarin dat het belang van het edict gelegen is.

Een zeer gedetailleerde uitslaande kaart van het graafschap Namen in 1779 verhoogt ten zeerste de bruikbaarheid van het boek.

L. Th. Maes.

Thom J. DE VRIES, Politie ende Justitie. — Tjeenk Willink, Zwolle, 1950, 48 p.

De firma Tjeenk Willink te Zwolle heeft het gelukkig idee gehad aan haar vele vrienden dit jaar een royaal nieuwjaarsgeschenk te offeren. « Het is », aldus de auteur, « verwonderlijk dat er nog nooit een behoorlijke geschiedenis van het Nederlandse politie-apparaat is verschenen. Dat zou merkwaardige gezichtspunten kunnen opleveren voor de geschiedenis van het Nederlandse volk, niet het minst in psychologisch opzicht. Omdat Zwolle volgens professor Romein het toonbeeld is van een normale Nederlandse stad en deze ook voor de politie-historie een goed gemiddelde oplevert, volgt hier een schets van datgene wat Zwolle heeft bijgedragen tot de ontwikkeling van dit zo belangrijke en onmisbare apparaat. » En daarom schreef Thom. J. De Vries een goed geslaagd en rijk geïllustreerd populair overzicht van de Zwolse politie, schepenbank, beul, strafrecht, hervorming en dgl. De firma Tjeenk Willink te Zwolle verdient navolging vanwege de andere uitgevers !

L. Th. Maes.

RECENTE RECHTSHISTORISCHE PUBLICATIE

1. Frankrijk

Zopas verscheen n^o 4 (4^{de} reeks, 28^e jg.) van jaargang 1950 van de *Revue Historique de Droit français et Etranger*. Naast de gebruikelijke boekbesprekingen en kronieken (waarbij vooral een stuk van R. Besnier over de laatst verschenen werken over de Argentijns en Zuid-Amerikaanse rechtsgeschiedenis) bevat het nummer het slot van een zeer belangrijk stuk over het Romeinse strafrecht van G. Cardascia (*L'Apparition dans le droit des classes d'Honestiores et d'Humi-*

liores) (p. 461-485) en een kortere bijdrage « *A propos de la disparition de l'usus* » van R. Villers (p. 538-547). De Belgische canonisten zullen er een belangrijk stuk in vinden van H. Dessart over « *L'alternative accordée aux collateurs liégeois le 31 octobre 1441* » (p. 486-520) en de Belgische gewoonterechtshistorici zullen voorzeker belang stellen in de studie van Jean Imbert : « *L'exercice du droit d'aubaine à l'égard des habitants du Hainaut à la fin de l'Ancien Régime* » (p. 538-559), dat intussen ook verscheen, in een ietwat gewijzigde vorm, in de Annales du Cercle archéologique de Mons, dl. 61, 1950, (p. 137-151). Eindelijk zal de belangstellende van de juridische humanisten zijn gading vinden in de bijdrage van P. Mesnard (*La place de Cujas dans la querelle de l'humanisme juridique*) (p. 521-537).

* * *

Ook het laatste verschenen nummer (t. XXXII, n° 128, September-December 1950 van de *Revue du Nord* (Rijsel, 1950), bevat, naast een reeks boekbesprekingen, een drietal bijdragen. C. Wijffels bestudeert « *Les corporations flamandes et l'origine des corporations des métiers* » (p. 193-205), A. Fortin behandelt « *Les Sociétés de Secours Mutuels dans le Pas de Calais sous le Second Empire* » (p. 206-218) et M. Dubois publiceert verschillende « *Textes et fragments relatifs à la draperie de Tournai au Moyen Age* » (p. 219-235). J. Dhondt en M. A. Arnould bezorgen het slot der uitvoerige en gedetailleerde bibliographie der in België gedurende de jaren 1947 tot 1949 verschenen historische bijdragen in de plaatselijke historische tijdschriften (p. 247-270).

* * *

2. Duitsland

Onder de laatst verschenen Duitse rechtshistorische publicatiën vermelden wij de zeer belangrijke eerste synthetische voorstelling van Fritz Pringsheim over het oud-Griekse kooprecht, dat een zo voorname rol in het Griekse rechtsleven heeft gespeeld (*The Greek law of Sale*, Weimar, Hermann Böhlau's Nachfolger, 1950, XX + 580 p.) en de *Römische Rechtsgeschichte*, van Max Kaser (Munster) (Vandenhoeck und Rupprecht, te Göttingen, 1950, 281 p.), dat zich in de eerste plaats richt tot de studenten in de rechten, maar dat zo klaar is voorgesteld dat zelfs de niet juristen dit boek met profijt zullen ter hand nemen.

In de bronnenserie Monumenta Germaniae Historica (Scriptores rerum Germanicarum, Nova Series, tomus X) verscheen van de hand van Irene Ott de *Wuotgeri Vita Brunonis Archiepiscopi Coloniensis* (XXX + 70 p. Weimar, Böhlau's Nachfolger, 1951). Dezelfde uitgeverij bezorgde ook het belangrijke *Stadtrecht des Königs Magnus Hakonarson für Bergen* (XL VIII + 512 p.) van de thans overleden Rudolf Meissner, wat o.a. ook belangrijk is voor het zeerecht der late Middeleeuwen in Noord-Europa (Germanenrechte. Neue Folge, Nordgermanisches Recht). Anderzijds verscheen ook bij dezelfde uitgeverij het *Eisenacher Rechtsbuch*, van de eveneens reeds overleden Peter Rondi (Germanenrechte, Neue Folge, Stadtrechtsbücher). Rond 1380 ontstaan, vormt het Eisenacher Rechtsboek, naast de Mulhouser, Ewckauer en Meissner Rechtsboeken, een voorname bron voor onze kennis der Middeleeuwse rechtsverhoudingen in de Duitse Middeleeuwen.

Van belang voor de historiographie en de ideeëngeschiedenis der 10^e eeuw is het boek van Helmut Beumann over *Widukind von Korvei*, een der voornaamste geschiedschrijvers der Ottonen, schrijver der

Res gestae Saxonicum, een der voornaamste bronnen over de Duitse geschiedenis der 10^e eeuw (Hermann Böhlau's Nachfolger, Weimar, 1950, XVI + 300 p.).

De canonisten en rechtsphilosophen zullen zich zeker interesseren aan het eerste deel, gewijd aan de geschiedenis van het canonieke recht der Katholieke Kerk van Hans Erich Feine's *Kirchliche Rechtsgeschichte*, op de basis van het « Kirchenrecht » van Ulrich Stutz (Hermann Böhlau's Nachfolger, Weimar, 1950, (XX + 662 p.). Dezelfde geleerden zullen ook belang stellen in *Die Naturrechtslehre des Johannes Duns Scotus*, van Günther Stratenwerth (Vandenhoeck und Rupprecht, Göttingen, 1951, 120 p.), dat zich bezig houdt met de levensopvattingen en de Ethiek van Duns Scotus, die door zijn leer over de absolute macht van God, in zijn uiteenzettingen met Thomas van Aquino, de voluntaristische Godsopvatting in de leer van het Natuurrecht heeft ingevoerd. Daardoor werd een aanvang gemaakt ener evolutie van het Middeleeuwen in een profaan Natuurrecht.

Eindelijk, een boek dat de rechtsphilosophen ten zeerste zal boeien is dat van Victor Achter : *Geburt der Strafe* (Vittorio Klostermann, Frankfurt am Main, 1951, 144 p.). Het germaanse recht kende tot ver in de Middeleeuwen geen straf. Eerst in de late Middeleeuwen begon men te straffen. Deze evolutie hangt samen met de grote veranderingen van het begin der Nieuwe Tijden : zelfs de hervorming van Cluny had daarop grote invloed.

L. Th. Maes.

BALIELEVEN

BIJ DE VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE TE GENT

Advocaat, let op uw saec !

Zaterdagmiddag ging in het Justitiepaleis een talrijk bijgewoonde voordracht door, gehouden door Mter C. R. C. Wijckerheld-Bisdorf van de Balie van Den Haag, lid van de Raad der Orde aldaar.

Verscheidene oudere confraters hadden er aan gehouden de uiteenzetting over « de Associatie aan de Balie » te komen beluisteren.

Is dit begrip inderdaad zeer nieuw bij onze advocaten, de associatie tusschen advocaten in Nederland daarentegen is meer dan drie kwart eeuw oud. Spreker heeft opzoekingen gedaan en zonder bepaald het begin ervan te hebben kunnen achterhalen, vindt hij reeds sporen van associatie in 1880, toen de onverenigbaarheid van procureur en advocaat werd afgeschaft.

Sedertdien is het crescendo gegaan en is het in Nederland een zeer natuurlijke vorm van collaboratie geworden. Er is blijkbaar nooit over gesproken geworden, het is een feitelijke kwestie geweest die vanzelfsprekend in de advocatenwereld is binnengedrongen.

Het is een feit dat de Balie in Nederland altijd wat zakelijker is geweest dan in België en in Frankrijk het geval is.

In Den Haag zijn 75 % van de werkelijk pratikerende advocaten geassocieerd. Een enquête onder de jongere advocaten heeft uitgewezen dat op 135 er 75 geassocieerd zijn en 60 niet. Het is anderzijds duidelijk dat associatie minder voorkomt op het platteland dan in de grote steden.

De vorm is geleidelijk gegroeid uit de feitelijke toe-

stand dat verschillende advocaten hetzelfde kantoor gebruikten met hetzelfde personeel.

Een der figuren in de associatie is: de junior die pas van de Universiteit komt en werkt bij een oudere advocaat. Na 5 jaren is hij geen junior meer, doch blijft bij de oudere advocaat werken tegen een vast salaris, waarna hij pas later associé wordt.

Een figuur dat echter meer voorkomt is de werkelijke associatie van het begin af: er is een gemeenschappelijke inbreng én er wordt pencestgewijze verdeeld.

Aan het publiek wordt zulks bekend gemaakt, soms door een bericht in de kranten: «Zullen samen de Rechtspractijk uitoefenen...», ook door het brievenhoofd. Hierop worden nochtans enkel de werkelijke geassocieerden vermeld, en niet zoals in Engeland of Amerika, waar ook nog advocaten vermeld staan die sedert lang overleden zijn, doch die naam en faam verworven en deze op het kantoor zelf hebben overgedragen.

Hoe de cliënten zich aanmelden? Bij de associé die zij verkiezen, met naam; ook komt het voor dat aan het kantoor wordt geschreven en zij er met één van hen onderhandelen. Dit laatste heeft natuurlijk het voordeel, wanneer er een afwezig is of het te druk heeft, de andere kan inspringen.

Het materiële voordeel der associatie springt natuurlijk in het oog: minder kosten - betere bedienden - één enkel bibliotheek.

Het werk kan geleidelijk verdeeld worden. Het is op die manier mogelijk met vacantie te gaan, wat bij ons niet rustig kan: een stagist vervangt niet een confrater, een associé wel.

Dat betekent echter niet dat in Nederland op die manier veel aan specialisatie wordt gedaan. Wel komt gespecialiseerde associatie van zeerecht voor.

Een associatie bevat maximum 4-5-6 associés.

Daar in Nederland de advocaat zeker niet dagelijks op het Paleis komt, heeft hij minder contact met confrères, leemte die dan wel wordt gevuld door de associatie, om over rechtsproblemen te spreken. Het is steeds waar dat twee meer weten dan één.

Op die manier wordt ook meer stabiliteit aan een kantoor gegeven. Oude krachten vallen af, jonge komen bij en er zijn cliënten die sedert 50-60 jaren hetzelfde kantoor raadplegen. Deze continuïteit werkt stimulerend.

Nadeel is dat een jonge confrère het moeilijker heeft om als zelfstandig advocaat een interessante client te krijgen: als hij uitblinkt nochtans kan hij door een oudere opgenomen worden.

Of deze associatie door contracten wordt vastgelegd? Zeer weinig. Het is vanzelfsprekend dat er het volledigst vertrouwen moet heersen tussen de associés en dat de basis er ene moet zijn van gezonde confraterniteit. Men associëre zich niet met om het even wie: kijk goed uit! — is steeds de leuze.

Wel worden soms clausules opgemaakt betreffende verdeling van percent, het mobilaar bij verbreking der associatie. Men voorziet soms regeling bij het overlijden van een der associés: uitbetaling van pensioen aan de weduwe, concurrentie-beding, e.d.

Spreeker besluit: associatie lost inderdaad niet alles op, doch de proef loont de moeite. Zoals er in elke maatschappij solisten en ensemblespelers zijn, moeten ook bij de advocaten deze lasten zich kunnen associëren. De bijbelspreuk geldt ook hier: het is niet goed dat de mens alleen zij. Doch kijk goed uit om uw partner te kiezen!

Deze modeluitleenzetting werd gevolgd door het stellen van verschillende vragen, waarop de Voorzitter, Mr. Demeester, met een gepast woord de dank vertolkte der aanwezigen tegenover de warm toegejuichte voordrachtgever.

* * *

Na de vergadering werd het traditioneel stagisten-souper opgediend in de gezellige salons van de Constructa.

Heel wat oudere confraters kwamen met de jongere aanzitten. Deze wedijverden in welsprekendheid en geestigheid.

In «excellente kronijken», in de taal van van Maerlant opgesteld, werden enkele confraters en magistraten ten voeten uit geschilderd, met een humor, waardig van de beste revues.

Luister hoe in een paar regels, de oudere confrater aan de «suyverlicke jonglinck, uitlegt, wat een auditeur is:

«een auditeur wetet alleene éne wet
ende hevet elckerlyck daaronder gheset...
es majoor, ende was nooit soldaet
sodat hi noyt rechte in die scoene gaet...»

Meester Desplenter oogstte dan ook grote bijval met zijn episch gedicht.

De aftredende vertegenwoordiger van de stagisten in het bestuur van de conferentie, zong een ontroerende zwanenzang, dewijl zijn opvolger, die op het diner verkozen werd, zijn plannen stilzwijgend verborgen hield.

Tot laat in de avond werd gefeest onder het motto van het: Omnia Fraterne.

NECROLOGIE

STAFHOUDER ALBERT CHOME

De rechterlijke wereld heeft met pijnlijke verslagenheid het zo onverwacht verscheiden vernomen van Mr Albert Chomé, oud-stafhouder der balie te Brussel.

Het is zelden gebeurd dat een stafhouder in zo grote mate de algemene sympathie genoot als dit bij Mr Albert Chomé het geval was. Hem waren dan ook hoedanigheden eigen die zelden zo harmonisch in één enkele persoonlijkheid verenigd zijn. Hij was een groot advocaat, sterk jurist en begaafd met een uitzonderlijke welsprekendheid. Hij was een hard werker en hij legde bij de behandeling der oneindig vele zaken die hem toevertrouwd werden, een nooit falende nauwgezetheid aan de dag.

In zijn omgang met zijn confraters was hij van een minzaamheid en een breedheid die hem de diepste gengenheid hadden verworven. Het was een groot hart dat op intense wijze meevoelde de vele noden aan dewelke hij geroepen was te verhelpen.

Als stafhouder is hij een voorbeeld geweest van diepe eerbied voor de handhaving der beroepsregels en toch van vaderlijke hartelijkheid voor de leden der balie.

Doch Mr Chomé was nog meer dan dat alles. Hij was een intelligentie van het zuiverste keraat. Buiten

zijn drukke beroepsbezigheden was er niets op het gebied van de geest dat hem onverschillig liet. Hij had een reusachtige belesenheid en een fijne kunstzin. Hij heeft met groog gezag de leiding op zich genomen van de zo hoogstaande publicaties als de serie « Equilibres » en van het tijdschrift « L'Aurore » waarin de veelzijdigheid van zijn gaven tot allerhoogste bloei zijn gekomen.

Zijn verscheiden laat een gapende leegte in de balie en zijn aandenken zal in de rechtelijke wereld diep in ere blijven.

R. V.

MEDEDELINGEN

JUSTITIE, POLITIE EN PERS IN NEDERLAND

Het vraagstuk van het verstrekken van inlichtingen en het publiceren van gegevens omtrent ingestelde strafrechtelijke onderzoeken is aan de orde van de dag.

De Procureur-Generaal bij het Hof van Beroep te Gent, de Heer Hermann Bekaert, koos het als onderwerp voor zijn op 15 September jl. ter gelegenheid van het begin van het nieuw gerechtelijk jaar uitgesproken rede. (Zie: De geheimhouding van het onderzoek, R.W. 1950/1951, 81, vv.).

In Nederland werd op 22 December jl. door de Minister van Justitie een commissie geïnstalleerd, welke tot taak heeft « bestudering van de mogelijkheden van samenwerking tussen de organen van Justitie en Politie enerzijds en Pers anderzijds, betreffende het verstrekken van inlichtingen en het publiceren van gegevens omtrent ingestelde strafrechtelijke onderzoeken ».

Het *Nederlands Juristenblad* van 27 Januari jl. (blz. 85-86) deelt hierover nog het volgende mede: « Leden dezer commissie zijn: Prof. Mr J. M. van Bemmelen (tevens voorzitter), hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Leiden; J. J. F. van den Bergh, redacteur van het dagblad « Trouw », te Amsterdam, L.S.J. Hanekroot, vice-voorzitter van de Federatie van Nederlandse Journalisten en voorzitter van de Katholieke Nederlandse Journalistenkring, te 's-Gravenhage (wordt bij afwezigheid vervangen door Mr Dr A. Veerman, lid van het Dagelijks Bestuur der Federatie van Nederlandse Journalisten en voorzitter van de Protestants-Christelijke Journalistenvereniging, te 's-Gravenhage). Mr E. J. Hoogenraad, administrateur bij het Ministerie van Justitie; H. A. J. G. Kaasjager, hoofd-commissaris van politie, te Amsterdam; Mr J. E. Th. C. Baron Speyart van Woerden, Officier van Justitie

te Arnhem; Mr Dr J. A. van Thiel, oud-procureur-generaal, te Amsterdam; Mr J. C. de Wit, hoofdredacteur van de Provinciale Overijsselse en Zwolse Courant, te Zwolle; secretaris Mr W. Duk.

Bij de installatie zeide Minister Struycken dat hij hoopte, dat de commissie een formule zou vinden, die zowel de vertegenwoordigers van justitie en politie, als die van de pers zou kunnen bevredigen. De voorzitter van de commissie antwoordde, dat hij zijn hoop vooral gevestigd had op het in ere herstellen van goede gewoonten die in de pers golden voor de tweede wereldoorlog, o.a. om over strafzaken niet te schrijven zolang de zaak niet op de openbare terechtzitting werd behandeld en om voorts de verdachten slechts met voorletters aan te duiden.

De commissie zal haar werkzaamheden waarschijnlijk beginnen met het instellen van een enquête bij alle betrokken partijen.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad - 3 Februari 1951, afl. 5.

Prof. Mr Frans J. F. M. Duynstee: Confiscatie van vermogen van Duitsers. — Mr J. G. Bouma: « Echtscheiding bij verrassing ». — Mr A. M. Suyt: Een *Nederlands Tractatenblad*. — Mr K. Jansma: De naturalisatie van Paul van Kempen. — Mr R. Van Oppen: De nieuwe Huurwet.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie - n° 4176 van 3 Februari 1951.

Prof. Dr J. P. A. Adriani: V.A.B. en heffing in eens in verband met vruchtgebruik en blote eigendom. — Mr Dr C. Berkhouwer: Juridische problemen rond een schatvinding.

Journal des Tribunaux - 4 Februari 1951, n° 3882.

Cyr. Cambier: L'annulation pour excès de pouvoir devant le Conseil d'Etat.

Revue critique de jurisprudence Belge - Quatrième trimestre 1950.

Vente, note critique de Mme Madeleine Gevers. — Assident du travail, note critique de M. A. Lagasse. — Convention, note critique de M. André De Bersaques. — M. E. Spanoghe: Droit international privé.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"